

Research Paper

Mechanism and Dynamism of Family Values in Ilam (a Mixed Study)

Zahra Abdolahi¹, Nayer Pirahari^{2*}, Yarmohammad Ghasemi³, Khalil Mirzaei⁴

1. Ph.D. Student in Dociology Social Departments, Islamic Azad University Tehran Research Sciences, Iran.
2. Assistant Professor Department of sociology, Garmsar Branch, Islamic Azad University, Garmsar, Iran
3. Professor, Department of Social Sciences Ilam University, Iran
4. Faculty of Islamic Azad University Roodehen.Iran.

Received: 2021/07/08

Revised:2021/10/15

Accepted:2021/10/28

Use your device to scan and read the
article online

DOI:

10.30495/JZVJ.2022.28402.3608

Keywords:

Family values, change, modernity,
traditions, hybrid approach.

Abstract

Introduction: Over the past few decades, the institution of the family, influenced by the process of modernity, has undergone profound changes at both the objective level – structural and subjective. Therefore, the purpose of this study is to study the mechanism and dynamism of family values in Ilam.

Methods: The method used is a sequential combination research method. The study population of this study were couples of two decades (1365-1375 and 1385-1695) living in Ilam that based on purposive sampling method (qualitative part) and random (quantitative part) the required information was collected..

Findings: In the exploratory (qualitative) part of the research, 110 concepts, 23 component categories and 27 major categories were extracted, and the nuclear category, which is a theory discovery, was introduced as a modern and fragile family. The results show that the evolution of family values between the two generations is evident in the areas of spouse selection, lifestyle, family traditions, and children. As a result of the family; It is moving towards a modern and fragile family. The findings of the quantitative section, while confirming the results of the qualitative section, indicate that family values in recent decades in Ilam have been influenced by the process of modernity and its consequences and during the process of transformation of values with the focus on fading traditions.

Citation: Abdolahi, Z., Pirahari, N., Ghasemi, Y., Mirzaei, KH., Mechanism and Dynamism of Family Values in Ilam (a Mixed Study). Quarterly Journal of Women and Society. 2022; 13 (49): 29-52.

DOI:10.30495/JZVJ.2022.28402.3608

*Corresponding Author: Nayer Pirahari

Address: Assistant professor department of sociology, Garmsar Branch, Islamic Azad University, Garmsar, Iran

Tell: 09123864852

Email: n_pirahari@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction

The family is one of the centers of value changes in society in which the two generations "old" and "new" coexist with common or different values. In examining socio-cultural values, Inglehart considers economic development and the attainment of an increasing level of security as the basis of value changes. In his empirical analysis, he shows a sharp and significant difference in all social values (including affirmation of sexual equality, homosexuality, abortion, and divorce) between people living in Western societies and those living in Islamic societies. Do, there (1).

Studies show that today's lifestyle is influenced by the modern age, which has accelerated life. Factors such as the level of education and literacy of women, increasing social participation, the possibility of finding a suitable job, recognizing health issues, increasing demands on individuals, etc. have changed the lifestyle of families (2). In a way, the fading of traditional values and the spread of new open-mindedness in the field of family has taken place. It seems that the family has changed from a productive system to a social unit and has undergone structural and functional as well as demographic changes. Therefore, the present study intends to question the mechanism and dynamism of family values in Ilam (In two decades) how is it?

Methods

The research method used in this study is a combined method. Combined research method is a method that combines quantitative and qualitative approach in the form of methodology of a single study or a multi-stage study (3). In the present study, a sequential exploratory-deductive method was used. In this regard, semi-in-depth interviews were conducted with 32 participants using a qualitative method. The findings of the qualitative section, based on the confirmatory approach, then guided the

quantitative method process and mapped its trajectory. Using Cochran sampling method, a sample size of 380 people was selected. Content validity was used to assess the validity of the present questionnaire. The reliability of the questionnaire was calculated using Cronbach's alpha coefficient, which is equal to 0.87, which shows the acceptable reliability and reliability of the measures.

Findings

The family has been very important in the past. Although the family has undergone major changes in the new era, the family is as important as ever. The main consequence of moving from the traditional family to the new family was the transformation from an extensive kinship system to the nuclear family.

The results show that under the influence of modernity, traditional kinship and family networks are weakening, and at the same time, collective knowledge and awareness have increased and many ancient traditions have lost their acceptance. In general, the results of the study show that the subjects are aware of family changes, their results and consequences, and think about these changes thoughtfully and self-reflectively, and some people traditionally show relative resistance to these changes. People are still confused about their values and we face challenges. In today's families, abstractionism is observed, increasing the age of marriage, divorce, youth addiction, unemployment, suicide, etc.

Table 1.
Factor analysis of independent variables.

Source	Set of squares	Df	The middle of the squares	Sig=0/05
Straight linear model	7.3100 1	26 7	7.3100 1	P<0/00 0
The effect of interaction between variables	5.5294 27	1	5.5294 27	P<0/00 0

Socio-economic participation of women	7.885	9	7.885	P<0/001
Growing women's awareness of their rights	0.1864	22	0.1864	P<0/000
Technology growth	6.2297	32	6.2297	P<0/000
Lifestyle transformation	7.805	27	7.805	P<0/000
Migration	5.1373	20	5.1373	P<0/001

R²=%97

Regression coefficient with 95% confidence interval shows that the variables: socio-economic participation of women, growth of women's awareness of their rights, growth of technology, lifestyle change are effective on changing family values.

Discussion

The result of the research shows that the family in Ilam is moving towards a modern and fragile family.

Conclusion

Family values have changed in the face of modernity, and values such as kinship, respect for elders, gender preference, etc. have weakened.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All participants participated in the study with satisfaction and the researchers assured them that the results of the study were confidential.

Funding

All financial resources and costs for research and publication of the article have been paid by the authors and no financial

support has been received.

Authors' contributions

The article is an excerpt from a doctoral dissertation. The first author is a doctoral student. The second author is the first tutor and the author is in charge. The third author is the second tutor and the fourth author is the dissertation consultant.

Contribution of authors

The article is an excerpt from the doctoral dissertation. The first author is a doctoral student. The second author is the first tutor and the author is in charge. The third author is the second supervisor and the fourth author is the dissertation consultant.

Conflict of interest

This article is taken from the doctoral dissertation entitled "Mechanism and dynamism of family values in the city of Ilam". This research does not conflict with personal or organizational interests.

مقاله پژوهشی

مکانیسم و دینامیسم ارزش‌های خانواده در ایلام (یک مطالعه آمیخته)

زهرا عبدالمهی^۱، نیر پیراهری^{۲*}، یارمحمد قاسمی^۳، خلیل میرزایی^۴

۱. دانشجوی مقطع دکترا رشته جامعه‌شناسی، گروه اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران - ایران.

۲. استادیار گروه جامعه‌شناسی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار - ایران.

۳. استاد گروه علوم اجتماعی، دانشگاه ایلام - ایران.

۴. دانشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن - ایران.

چکیده

هدف: طی چند دهه اخیر، نهاد خانواده متأثر از فرایند مدرنیته، تغییر و تحولاتی ژرف را در دو سطح عینی - ساختاری و ذهنی - تجربه کرده است. از این رو، هدف این پژوهش مطالعه مکانیسم و دینامیسم ارزش‌های خانواده در شهر ایلام می‌باشد.

روش: روش مورد استفاده، روش پژوهش ترکیبی متوالی است. جامعه مورد مطالعه این پژوهش زوجین دو دهه (۱۳۶۵-۱۳۷۵ و ۱۳۸۵-۱۳۹۵) ساکن شهر ایلام که براساس روش نمونه‌گیری هدفمند (بخش کیفی) و تصادفی (بخش کمی) اطلاعات مورد نیاز از آن جمع‌آوری گردید.

یافته‌ها: در بخش اکتشافی (کیفی) پژوهش تعداد ۱۱۰ مفهوم، ۲۳ مقوله جزء و ۲۷ مقوله عمده استخراج گردید و مقوله هسته‌ای که به مثابه کشف تئوری است با عنوان خانواده مدرن و شکننده معرفی گردید. نتایج بررسی نشان می‌دهند که تحول ارزش‌های خانواده میان دو نسل در حوزه شیوه همسرگزینی، سبک زندگی، سنت‌های خانوادگی، فرزند محوری مشهود می‌باشد. در نتیجه خانواده؛ به سمت خانواده مدرن و شکننده در حرکت است. یافته‌های بخش کمی ضمن تأیید نتایج بخش کیفی، بیانگر آن است که ارزش‌های خانواده در چند دهه اخیر در ایلام تحت تأثیر فرایند مدرنیته و پیامدهای آن قرار گرفته و طی فرایند دگرذیسی ارزش‌ها با محوریت کم‌رنگ شدن سنت‌ها اتفاق افتاده است.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۴/۱۷

تاریخ داوری: ۱۴۰۰/۰۷/۲۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۸/۰۶

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/JZVJ.2022.28402.3608

واژه‌های کلیدی:

ارزش‌های خانواده، تغییرات، مدرنیته، سنت‌ها، روش ترکیبی.

* نویسنده مسئول: نیر پیراهری

نشانی: استادیار گروه جامعه‌شناسی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار - ایران

تلفن: ۰۹۱۲۳۸۶۴۸۵۲

پست الکترونیکی: n_pirahari@yahoo.com

با توجه به نتایج پژوهش‌های گذشته و بررسی‌های به عمل آمده می‌توان گفت که استفاده از و فناوری‌های ارتباطی موجب تغییر سبک زندگی از سنتی به مدرن می‌شود که جلوه‌هایی از آن عبارتند از افزایش آگاهی، مشارکت اجتماعی، ایجاد فرصت‌هایی در راستای رفع نابرابری‌های جنسیتی، کسب علم و دانش و تحصیل و... . تافلر معتقد است در عصر اطلاعات با گسترش تجهیزات الکترونیکی، زندگی افراد دگرگون شده و امکانات تازه ای ایجاد می‌شود و نظام‌های تخصیص امتیاز و سلسله مراتب شغلی گذشته و به ویژه تقسیم کار بر اساس جنس و شعبه کردن کارها از بین می‌رود، در این روند خانواده به عنوان نیروی مهم و تأثیرگذار نقش مهمی ایفا می‌کند (۴).

در ایران هم به نوعی کم‌رنگ شدن ارزش‌های سنتی و رواج آزاداندیشی‌های نوین در حوزه خانواده اتفاق افتاده است. به نظر می‌رسد خانواده از نظامی تولیدی به واحدی اجتماعی مبدل شده و از لحاظ ساختاری و کارکردی و نیز جمعیتی دستخوش تغییر بوده که این تغییر، خود ناشی از تغییر نظام اجتماعی از اقتصاد کشاورزی به اقتصاد صنعتی و به دنبال آن تضعیف خانواده‌ی گسترده و شکل‌گیری خانواده هسته‌ای می‌باشد. شکل جدید خانواده ارزش‌های جدیدی را نیز به همراه خود داشته که متفاوت از ارزش‌های خانواده گسترده و سنتی است (۵).

در استان ایلام، شاهد دو نسل متفاوت در خانواده هستیم که این دو نسل ایزه‌های نسلی متفاوتی را تجربه کرده‌اند؛ مثلاً ایزه‌های نسل اول که تجربه شرایط تاریخی و اجتماعی خاص دوران انقلاب و جنگ دارد، با آنچه که نسل دوم تجربه کرده، متفاوت است و به نظر می‌رسد نسل جدید با توجه به شرایط زیستی متفاوت از نسل قبل - که در آن تبلیغات رسانه‌ای نیز تأکید بر ارزش‌های مادی و لذت‌جویانه داشته - به ارزش‌های مادی، فردگرایانه، سودجویانه و منفعت‌طلبانه تمایل بیشتری دارد.

تجربه مدرنیته دیر هنگام در شکل بیقواره آن، از سال‌های ۱۳۵۰ به بعد ساختار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایلام را به شدت دگرگون کرده است که انعکاس این دگرگونی بر روی نظام خانواده، مشهود است و آنرا با چالش‌های بسیاری مانند تغییر نقش و جایگاه زنان، افزایش میزان طلاق، کاهش میزان ازدواج، کاهش فرزندآوری و... مواجه ساخته است. بر این اساس، خانواده در ایلام، همانند بسیاری از جوامع دیگر، در معرض تغییرات چشم‌گیری مانند تغییر در ساختار، سبک زندگی، عملکرد، ارتباطات، ارزش‌ها و اطلاعات قرار دارد؛ از آنجا که در خصوص تغییرات صورت گرفته در خانواده‌های ایلامی پژوهشی صورت

در فرایند استقرار مدرنیته و گذر از جامعه سنتی به جامعه مدرن، بسیاری از عناصر مهم سنتی ساختار فرهنگی جامعه، در هم شکسته می‌شوند و عناصر و ساختارهای جدیدی جایگزین آنها می‌شود که یکی از ابعاد مهم این تغییر و تحولات فرهنگی در جامعه، تغییر ارزش‌های سنتی و مدرن در حوزه خانواده است. خانواده از کانون‌های تغییرات ارزشی جامعه محسوب می‌شود که در آن دو نسل «قدیم» و «جدید» با ارزش‌های مشترک و یا متفاوت همزیستی دارند. در بررسی ارزش‌های اجتماعی- فرهنگی اینگلههارت^۱ زیربنای تغییرات ارزشی را توسعه اقتصادی و رسیدن افراد به سطح فزاینده‌ای از امنیت می‌داند. او در تحلیل‌های تجربی خود نشان می‌دهد، تفاوت شدید و معناداری در همه ارزش‌های اجتماعی (شامل تأیید برابری جنسی، همجنس‌گرایی، سقط جنین و طلاق) در میان مردمی که در جوامع غربی زندگی می‌کنند و آنان که در جوامع اسلامی زندگی می‌کنند، وجود دارد (۱).

میرزا^۲ (۲۰۱۳) به نقل از گود^۳ (۱۹۶۰) اعلام می‌کند که الگوهای خانواده در جوامع گوناگون متفاوت است و حتی زمانی که دو نظام خانواده در یک جهت تغییر می‌کنند، نتایج این تغییر یکسان نخواهد بود. به تعبیر گود، نظام خانواده خود را برای پیشرفت به سمت جامعه‌ی مدرن به گونه‌ای تغییر داده که روند صنعتی شدن و مدرنیته را تسهیل نموده است. مطالعات نشان می‌دهند که سبک زندگی امروز تحت تأثیر عصر مدرن که به زندگی شتاب بخشیده، قرار گرفته است. عواملی چون سطح تحصیلات و سواد زنان، افزایش مشارکت اجتماعی، امکان یافتن شغلی مناسب، شناخت مسائل بهداشتی، افزایش خواسته‌ها در افراد و... سبک زندگی خانواده‌ها را تغییر داده است (۲).

پژوهش‌های جامعه‌شناختی نشان می‌دهند که تغییر جوامع، ماهیت خانواده، انتظارات و پیش‌فرض‌ها درباره خانواده، بطور مداوم در حال تغییر است و غیرممکن است خانواده را به عنوان واحدی جدا از گستره توسعه در ماهیت و ساختار جامعه مطالعه و بررسی کرد (۳)؛ بنابراین نمی‌توان از خانواده به عنوان یک امر تغییرناپذیر و ایستا صحبت کرد، و بایستی «فرایندهای خانواده»، «زندگی خانوادگی» و «جریان‌های زندگی خانواده» مورد توجه قرار بگیرد.

ارزش‌های خانوادگی، با آنکه در برابر مدرنیته و دگرگونی‌های اجتماعی - فرهنگی مقاومت می‌ورزند، اما در عین حال سست شده‌اند و به تدریج به نفع هنجارهای تازه به حاشیه رانده شده و کنار گذاشته می‌شوند.

3. Goode

1. Inglehart

2. Myers

گذشته و فعلی وجود دارد. وضعیت کنونی نشانه‌هایی دارد که بیانگر ایجاد یکسری تغییرات در ساختار خانواده است. نشانه‌های این تغییرات از همسرگزینی تا تشکیل، دوام و نوع فرزندآوری خانواده دیده می‌شود و در نهایت هم به مشکلاتی که با طلاق و جدایی همراه است، دامن می‌زند. درک این دگرگونی و پیش‌بینی آثار و عواقب آن، از ابعاد گوناگون حائز اهمیت است. پیربوردیو در تئوری تضاد ساختاری و نظریه نسلی خود روابط نسلی و تضاد ارزش‌های بین دو نسل را در عرصه‌های اجتماعی نظیر دانشگاه، سیاست، ادبیات و خانواده پی‌گیری و تحلیل می‌نماید. بوردیو معتقد است رویارویی نسل‌ها و تضاد ارزشی آنان، در «عرصه‌ها» و «میدان‌های اجتماعی» گوناگون اتفاق می‌افتد که عملاً حاکی از تعارض بین افراد با مواضع گوناگون قدرت و ثروت است (۶). بنابراین بوردیو منشأ اصلی تضادهای ارزشی نسل‌ها را توزیع نامتوازن منابع قدرت و ثروت و سرمایه (اقتصادی، نمادین، اجتماعی و انسانی) در عرصه‌ها و میدان‌های گوناگون اجتماعی می‌داند.

پارسونز در نظریه نظام‌هایش مدلی ارائه نمود^۱ و با اتکا به مدل خود، به کل مسائل مربوط به هر یک از چهار خرده سیستم اجتماعی (اقتصاد، سیاست، اجتماع، فرهنگ) پرداخت. وی با طرح متغیرهای الگویی با چهار نوع جهت‌گیری ارزشی دوگانه می‌خواهد ارزش‌های جوامع گوناگون را بدست آورد و ماهیت آن‌ها را در رابطه با این جهت‌گیری‌ها مشخص کند (۷).

در ساختار خرده نظام فرهنگی پارسونزی مهمترین موضوعاتی که می‌توانند به تدوین رابطه نسلی یا انقطاع آن معطوف گردند، دو عنوان دینداری و ارزش‌های اجتماعی است؛ وضعیت دینداری و ارزش‌های اجتماعی به عنوان دو عنصری که پارسونز در بحث خرده نظام فرهنگی بسیار بر آن تأکید دارد، در میان نسل‌های یک اجتماع نمی‌تواند شاخص مناسبی جهت تشخیص وضعیت رابطه باشد. در این راستا بحث رابطه نسلی طبق نظریه پارسونز بطور تفکیکی خرده نظام‌ها در جدول زیر ارائه شده است.

نگرفته و یا اگر پژوهشی انجام گرفته براساس متدولوژی تجربی نبوده است، پژوهش حاضر در نظر دارد این مسئله را بررسی کند که مکانیسم و دینامیسم ارزش‌های خانواده در ایلام (طی دو دهه) چگونه است. بر این اساس هدف اصلی پژوهش، پاسخ‌گویی به پرسش‌های زیر است:

- زوجین مورد مطالعه چه درکی از ارزش‌های موجود خانوادگی دارند؟
- شرایط پدیدآورنده‌ی ارزش‌های خانواده از دیدگاه زوجین چیست؟
- چه پیامدهایی از استقرار وضعیت ارزش‌های حاکم بر خانواده قابل تصور است؟

زمینه نظری پژوهش

در مطالعات با روش پژوهش ترکیبی، از رویکردهای نظری، تا حدودی متفاوت از مطالعات متعارف تک روشی (کمی یا کیفی) استفاده می‌کنند. در این مطالعه چارچوب نظری با طرح زمینه نظری، نوعی حساسیت نظری و مفهوم‌شناسی به مساله پیدا می‌شود. در بخش کمی از یک نظریه یا تلفیقی از نظریات به عنوان چارچوب نظری پژوهش استفاده می‌شود. در بخش کیفی نظریات می‌توانند به مثابه راهنمای پژوهش مد نظر قرار گیرند؛ بنابراین با توجه به اهمیت جایگاه نظریه در پژوهش با روش ترکیبی، در این مطالعه از نظریات جامعه‌شناسانی چون پیربوردیو، اینگلهارت، پارسونز و... استفاده شده است.

در گذار از سنت به مدرنیته و به همراه تغییرات فرهنگی جامعه، نهاد خانواده دگرگونی‌های گسترده‌ای را تجربه می‌کند. بزرگترین مشکل خانواده امروزی گذار از دوره سنت به مدرنیته است، که در این فرایند بخشی از هنجارها و ارزش‌های نظام فرهنگی سنتی برای خانواده کارکردی ندارد و بدیهی است که در توزیع وظایف، نقش‌ها و اهداف هم‌کارکردی نخواهد داشت و از طرفی هم خانواده امروزی هنوز تمام ارزش‌های نظام خانوادگی مدرن را نپذیرفته و به همین دلیل تعارضاتی میان خانواده‌های

¹. AGIL

جدول ۱. انطباق خرده نظام‌های پارسونز با مقوله‌های نسلی

خرده نظام‌ها	مقوله‌های رابطه نسلی
خرده نظام فرهنگی	ارزش‌های اجتماعی ارزش‌های مادی و فرامادی دینداری نگرش به خانواده
خرده نظام سیاسی	رویکردهای دینی به سیاست ترجیحات سیاسی
خرده نظام اجتماعی	گرایش به نوگرایی نگرش به زنان

منبع: (۸)

ارزش‌ها از ضمانت اجرایی مذهبی به معقولیتی خودمختار است (۱۱).

اینگلهارت در دو فرضیه اصلی خود تحت عنوان "فرضیه کمیابی" و "فرضیه اجتماعی شدن" به این نتیجه رسیده است که بعد از یک دوره افزایش سریع امنیت جانی و اقتصادی، می‌شود انتظار مشاهده تفاوت‌های محسوس را میان اولویت‌های ارزشی گروه‌های بزرگسال و جوان جامعه داشت. فرضیه کمیابی، ناظر بر این است که انتخاب‌های فرد بازتاب محیط اجتماعی-اقتصادی وی است و شخص بیش‌ترین ارزش‌ها را برای آن چیزهایی قائل می‌شود که نسبتاً کم هستند. در فرضیه اجتماعی شدن می‌گوید میان محیط اجتماعی و اولویت‌های ارزشی، یک رابطه مبتنی بر تطابق بلافاصله نیست؛ یک تأخیر زمانی محسوس در این میان وجود دارد، زیرا ارزش‌های اصلی شخص تا حدود زیادی انعکاس شریطی است که در طول سال‌های قبل از بلوغ وی حاکم بوده است. پس تغییرات اساسی در مقیاس وسیع زمانی رخ می‌دهد که یک نسل جایگزین نسل مسن‌تر در جمعیت بزرگسال یک جامعه می‌شود (۱).

پیشینه تجربی

کولین در سال ۱۹۹۴ در مقاله‌ای تحت عنوان «ارزش‌های خانوادگی در قانون اساسی آمریکا» توصیفی از ارزش‌های خانوادگی در آمریکا و نحوه دخالت دولت فدرال در تدوین قانون ازدواج و محور قرار دادن واحد خانواده ارائه داده است و با این کار مقایسه‌ای بین ارزش‌های خانوادگی در قانون اساسی آمریکا و ارزش‌های خانوادگی ایالت‌هایی چون یوتا می‌پردازد. او گزارش می‌کند که ارزش‌های خانوادگی موجود در آمریکا با ارزش‌های خانوادگی موجود در ایالت یوتا مغایر است. هم‌چنین، به این نتیجه رسید که دخالت دولت فدرال و ارزش‌های خانوادگی نمی‌توانند توأم با هم باشند و دولتمردانی که قانون اساسی آمریکا را نگاهشتند

بر اساس نظر پارسونز، روابط اجتماعی در جوامع سنتی مبتنی بر ارزش‌ها و نقش‌هایی بوده که فرد در جامعه به عهده گرفته و به دنبال کسب منافع و بهره‌های آتی آنها نیست اما در جوامع مدرن، هر یک از اعضا روابط و مناسبات خود با سایرین را بر حسب نتایج احتمالی کنش‌ها در آینده ارزیابی می‌کند و با مردم نیز بر اساس وضعیت‌های تفکیک شده نقشی برخورد می‌کند. رویکرد نوسازی با الهام از نسخه‌ی غربی توسعه و ترقی، بر مشخصه‌ها و عناصری نظیر صنعتی شدن، شهرنشینی، آموزش مدرن، بهداشت مدرن، تکنولوژی و ارتباطات تأکید دارد و این که با ورود آن‌ها به هر جامعه‌ی سنتی، تغییرات و دگرگونی‌های ساختاری ایجاد می‌شود (۹). تغییرات ساختاری عمدتاً از طریق نشان‌گرهای نوسازی یعنی رشد صنعت، شهرنشینی، آموزش، درآمد و مصرف، ارتباطات و اشکال متعدد تکنولوژی‌های جدید تبیین می‌شوند (۱۰)؛ از این رو، تئوری نوسازی کلاسیک در تبیین ساختاری تغییرات خانواده بر تغییر منظومه ساختارهای اجتماعی، اقتصادی و سیاسی جامعه تأکید دارد.

از دیدگاه اسملسر فرایند نوسازی حاصل بر هم کنش چهار فرایند متمایز «پیشرفت فن شناختی»، «تکامل کشاورزی»، «صنعتی شدن» و «تحول بوم شناختی» است (۱۱). اسملسر معتقد است که برای تحقق نوسازی باید فرایند تمایز ساختی در قلمرو فعالیت‌های اقتصادی، فعالیت‌های خانوادگی، نظام‌های ارزشی و نظام قشربندی محقق گردد. در فعالیت‌های خانوادگی، فرایند تمایز ساختی باید ناظر بر رهایی خانواده از بعضی کارکردهای سابق و تبدیل آن به یک کارگزاری تخصصی شده تر باشد. این گرایش معطوف به جدایی کارکردهای خانوادگی از کارکردهای اقتصادی است. در نظام‌های ارزشی، فرایند تمایز ساختی باید به سوی عرفی سازی ارزش‌ها و در هم شکستن الگوهای کهنه جهت‌گیری شود. این فرایند اساساً ناظر بر گذار

کارکردهای خود را حفظ کند و تداوم بخشد و به نسل‌های بعد منتقل کند. هم‌چنین نقش حمایتی خود را به اعضایش، با وجود تغییرات، از دست ندهد. از طرف دیگر، با وجود پایایی کارکردهای آداب و رسوم ازدواج و تشدید در اجرای مراسم، برخی از سنت‌ها و ارزش‌های حاکم بر خانواده، شبکه‌ی خویشاوندی تحت تأثیر تحولات فرهنگی و اجتماعی قرار گرفته و در نگرش به بعضی از آنها تغییرات مشاهده شده است.

آزادارمکی و ظهیری نیا (۱۳۸۹) با بررسی سنخ‌های ارزشی و تغییرات فرهنگی در خانواده در صدد بودند با بهره‌گیری از نظریه‌های مربوط به تغییرات فرهنگی، ضمن شناخت وضعیت سنخ‌های ارزشی در بین اعضای خانواده ایرانی (والدین و فرزندان)، به بررسی تغییرات فرهنگی در خانواده بپردازند. داده‌های این پژوهش با تکمیل ۳۹۳ پرسشنامه (۲۰۰ نفر والدین و ۱۹۳ نفر فرزندان) به روش مصاحبه حضوری، از خانوارهای ساکن در شهر بندرعباس، گردآوری و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج حاصل از بررسی وضعیت سنخ‌های ارزشی، نشان می‌دهند که هم‌والدین و هم‌فرزندان، ارزش‌های مادی را نسبت به ارزش‌های فرامادی، در اولویت بالاتری قرار می‌دهند. هم‌چنین نتایج نشان داد، میزان رضایت از زندگی، تعامل اجتماعی و احساس خوشبختی فرزندان، بیش‌تر از والدین است و در مقابل والدین بیش‌تر به ارزش‌های مذهبی و خانوادگی توجه دارند. این مساله احتمالاً به دلیل تأکید بیش‌تر والدین بر ارزش‌های سنتی، مذهبی و خانوادگی است که خود نیز، تحت تأثیر شرایط اجتماعی شدن افراد در دوران اولیه زندگی شان است. در یک جمع‌بندی کلی می‌توان گفت، به دلیل برآورده نشدن نیازهای اولیه افراد در هر دو گروه از پاسخگویان (والدین و فرزندان)، اولویت‌های ارزشی بیش‌تر به سمت ارزش‌های مادی گرایش دارد. در واقع علی‌رغم ظهور و نمود بُعد سخت توسعه در جامعه آماری، بُعد نرم توسعه (تغییرات فرهنگی و ارزشی متناسب) هنوز تحقق نیافته است.

هاشمی (۱۳۸۷) در پژوهشی ارزش‌های اجتماعی و اولویت‌های ارزشی را بر اساس فرضیه کمیایی و اجتماعی شدن اینگلهارت در تهران با روش پیمایشی مورد بررسی قرار داده است. نتیجه به دست آمده نشان داد که با توجه به شرایط اقتصادی اجتماعی حاکم بر ایران، ارزش‌های مادی در اولویت قرار خواهند گرفت، زیرا در جامعه جوانان احساس امنیت کمتری نسبت به سایر گروه‌های سنی دارند و این در گرایش آنها به سوی ارزش‌های مادی موثر است.

به این امر واقف بودند که ارزش‌های خانوادگی خارج از چارچوب دولت است (۱۳).

یکی از مهم‌ترین پژوهش‌ها و مطالعات خارجی در حوزه سنجش ارزش‌ها، مربوط به «اینگلهارت» است. اینگلهارت در کتاب مشهور خود با عنوان «تحول فرهنگی در جوامع پیشرفته صنعتی» و در معرفی نظریه خود تحت عنوان «دگرگونی ارزش‌ها» ارزش‌ها را به دو دسته مادی و فرامادی تقسیم کرده و در خصوص سنجش آن، چنین توضیح داده که اگر چه سنجش و اندازه‌گیری مستقیم ارزش‌ها مشکل است، لیکن وجودشان از طریق تأکید پیوسته بر انواع معینی از اهداف قابل استنباط است، به عقیده او خواسته‌ها یا اهداف ممکن است در سه سطح فردی، میانه و کلان مطرح شوند (۱۴).

تراب و دودر^۱ (۱۹۸۸) با استفاده از یک پرسشنامه به بررسی شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود در نظام‌های ارزشی دو نسل جوان و نوجوان در ارمنستان پرداختند. آنها تفاوت‌های مشاهده شده در نظام ارزش‌های این دو نسل را ناشی از تفاوت در الگوهای تعاملی و بسترهای هنجاری ناهمگون آنها می‌دانند.

مش^۲ (۲۰۰۶)، در پژوهشی تحت عنوان «ارتباطات خانوادگی و اینترنت» در فرانسه، بیان کرد که بین نوع استفاده از اینترنت و ارتباطات، رابطه وجود دارد. بین استفاده‌ی بزرگسالان از اینترنت برای اهداف اجتماعی (بازی‌های آنلاین، ارتباط با دوستان، مشارکت در بحث‌های گروهی) با تعارضات و کشمکش‌های خانوادگی همبستگی مستقیمی دارد. اما بین استفاده از اینترنت باری یادگیری اهداف آموزشی همچون دانلود نرم‌افزار یا جستجوی اطلاعات با تعارضات و انسجام خانوادگی رابطه‌ای وجود ندارد.

بالو^۳ (۲۰۱۱)، در پژوهشی تحت عنوان «ارزش‌های خانواده: تأثیر تجربی استفاده از اینترنت» در دانشگاه بیلور آمریکا، بیان کرد که بین ارزش‌های خانوادگی و استفاده از اینترنت رابطه معناداری وجود دارد. ارزش‌های خانوادگی مردان بیش‌تر تحت تأثیر اینترنت قرار دارد در حالی که ارزش‌های خانوادگی زنان بیش‌تر از تحصیلات تأثیر می‌پذیرد.

در داخل ایران، بررسی‌های گوناگونی درباره نظام خانواده، ابعاد، ویژگی‌ها، تغییرات و پویایی آن صورت گرفته است.

بررسی تحولات اجتماعی و فرهنگی در طول سه نسل خانواده تهرانی با تأکید بر مقایسه‌ی مراسم، آداب و کارکردهای حمایتی، عنوان پژوهشی است که توسط آزاد ارمکی، مهناز زند و طاره خزایی (۱۳۷۹) انجام شده است. یافته‌های پژوهش نشان داده است که خانواده در اجرای آداب و رسوم ازدواج توانسته است

3. Ballew

1. Trub and Doder

2. Mesch

ی چند مرحله ای با هم ترکیب می کند (۱۵). در پژوهش حاضر از روش متوالی اکتشافی-قیاسی استفاده شد. در این راستا ابتدا با استفاده از روش کیفی با ۳۲ مشارکت کننده مصاحبه نیمه عمیق صورت گرفت. آنگاه یافته های بخش کیفی بر اساس رویکرد تأییدی، فرایند روش کمی را هدایت کرد و مسیر پیمایش آنرا ترسیم نمود.

جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش شامل زوجینی است که در دو دهه (۱۳۶۵-۱۳۷۵) و (۱۳۸۵-۱۳۹۵) ازدواج کرده اند. در بخش کیفی برای انتخاب مشارکت کنندگان از روش نمونه گیری هدف مند^۱ استفاده شد. همان گونه که کرسول (۱۶) اذعان می دارد در پژوهش کیفی، مشارکت کنندگان به صورت هدفمند انتخاب می شوند. به گونه ای که به بهترین نحو ممکن به محقق در فهم مسئله پژوهش و پاسخ به سؤالات پژوهش کمک کنند. از میان راهبردهای ده گانه نمونه گیری هدف مند (۱۵)، از راهبرد نمونه گیری گلوله برفی^۲ استفاده شد. تکنیک گلوله برفی این امکان را به محقق می دهد که با کمک مشارکت کنندگان حتی الامکان نمونه های غنی از اطلاعات را که بیشترین درگیری را با مسئله پژوهش دارند مورد مطالعه قرار دهد که این امر خود باعث می شود که محقق زودتر به مرحله اشباع^۳ اطلاعاتی دست یابد.

به این ترتیب ۳۲ زوج ساکن ایلام با استفاده از تکنیک مصاحبه نیمه عمیق مورد مصاحبه قرار گرفتند. هر مصاحبه ۳۰ الی ۴۰ دقیقه طول کشید و با رضایت پاسخگو صدای آنان ضبط و بر روی کاغذ پیاده گردیدند. به منظور تحلیل داده های کیفی، از روش نظریه ی زمینه ای استفاده شد و مبتنی بر یک سری مراحل کدگذاری داده های کیفی است که برای اولین بار توسط گلاسر و اشتروس^۴ (۱۷) مطرح شد و به کار رفت. با استفاده از این رویکرد، ابتدا سه مرحله کدگذاری باز (استخراج مفاهیم اولیه)، کدگذاری محوری (استخراج مقولات عمده) و کدگذاری گزینشی (تعیین مقوله ی هسته - نهایی) انجام شد. سپس، مدل پارادایمی مبتنی بر داده ها ارایه شد که دارای سه بعد شرایط، تعاملات و پیامدهاست.

سپس مقولات نهایی بر حسب میزان قرابت با مکانیسم و دینامیسم خانواده به مثابه متغیرهای جدید منظور و در این راستا در قالب پرسشنامه طراحی و در عرصه جامعه مورد بررسی به پیمایش نهاده شد. لذا داده های بخش کمی پژوهش با استفاده از تکنیک پیمایش جمع آوری گردید. جامعه آماری پژوهش شامل متاهلین دارای همسر می باشد که با توجه به سرشماری سال ۱۳۹۵ تعداد ۱۱۵۲۸۸ نفر تعیین شده است (N=115288).

شکریگی (۱۳۹۰) پس از بررسی هایی درباره خانواده (بر اساس سرمایه اجتماعی)، چهار نوع خانواده شامل در حال گذار، سنتی، تجدیدگرا و پست مدرن را مشخص و نامگذاری کرده است. این دسته بندی از خانواده عمدتاً بر اساس توزیع قدرت و نقش های والدین و فرزندان صورت گرفته است. از نظر او، خانواده ایرانی در حال گذار دارای ویژگی های ترکیبی از دو خانواده سنتی و تجدیدگراست.

احمدزاده کرمانی و قاسمی (۱۳۹۲)، در مطالعه شان با عنوان «بررسی نقش اینترنت بر ارزش های خانواده»، در اصفهان پس از بررسی ابعاد ارزش سنتی و عقلانی و نیز عوامل مؤثر بر ارزش های جوانان، با استفاده از نظریات حوزه ی ارتباطات و نظریات حوزه ی ارزش به بررسی نقش اینترنت بر ارزش های خانواده از زوایای گوناگون پرداخته اند. یافته های آنها حاکی از آن است که استفاده از اینترنت دارای اثر مثبت و فزاینده با گرایش بر ارزش های عقلانی و اثر کاهنده بر ارزش های سنتی دارد.

عظیمی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی ارزش ها، نگرش ها و الگوی کنش جوانان در خراسان رضوی را بررسی کرده اند. یافته های به دست آمده نشان می دهد تفاوت های بین نسلی و درون نسلی در مورد ارزش های همسرگزینی و روابط پیش از ازدواج در بین دانشجویان دانشگاه های استان خراسان رضوی بررسی کرده اند یافته های به دست آمده نشان می دهد تفاوت های بین نسلی و درون نسلی در مورد ارزش های همسرگزینی و روابط با جنس مخالف است.

مطالعات خارجی حوزه خانواده همگی بر این نکته تأکید کرده اند که خانواده در دنیای معاصر تحت تأثیر عناصر و فرایندهای نوسازی، تغییرات اجتماعی و دگرگونی های فرهنگی بسیاری را تجربه کرده است. مطالعات داخلی، هر چند بیش تر از رویکردهای کمی و پیمایشی بهره جسته اند، نمایی روشن از خانواده ایرانی و تغییرات آن فراهم آورده اند. بر همین اساس، پژوهش حاضر از چند نظر از مطالعات پیشین متمایز است؛ نخست اینکه، با اتخاذ رویکرد روش آمیخته، تا حدودی، از پژوهش های پیشین متمایز است و دوم، این بررسی در شهر ایلام، مرکز استان که دارای ویژگی های فرهنگی و اجتماعی متمایز با نقاط دیگر ایران است، انجام می گیرد.

روش پژوهش

روش پژوهش مورد استفاده در این مطالعه، روش ترکیبی می باشد. روش پژوهش ترکیبی، روشی است که رهیافت کمی و کیفی را در قالب روش شناسی یک مطالعه واحد یا یک مطالعه

³. Saturation

⁴. B. G. Glaser and A. Strauss

¹ Purposive

². Snowball

تحلیل‌های کمی و کیفی در بخش نتیجه‌گیری با یکدیگر ترکیب شدند و نوعی فرا استنباط صورت گرفت.

یافته‌های تحقیق

الف) یافته‌های قسمت کیفی مطالعه

در بخش داده‌های کیفی، با استفاده از نظریه زمینه‌ای (GT) و با اجرای مراحل کدگذاری باز، محوری و گزینشی به ترتیب ۱۱۰ مفهوم اولیه، ۲۳ مقوله جزء، ۲۷ مقوله عمده حاصل شد و سپس مقوله هسته‌ای هم تعیین گردید. جدول زیر مراحل کدگذاری استخراج شده را نشان می‌دهد.

حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران و با لحاظ کردن هر دو نسل ۱۹۰ زوج (۹۵ زوج نسل اول و ۹۵ زوج نسل دوم تعیین شد و از نمونه مورد مطالعه با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای اطلاعات لازم جمع‌آوری شد.

برای سنجش روایی پرسش‌نامه حاضر از اعتبار محتوا استفاده شده است. پایایی پرسش‌نامه نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد که برابر ۰/۸۷ می‌باشد که پایایی و اعتماد قابل قبول سنج‌ها را نشان می‌دهد. در تحلیل داده‌های کمی مطالعه با به کارگیری قابلیت‌های نرم‌افزاری Spss از آزمون‌های آماری رابطه‌ای استفاده شده است. در نهایت،

جدول ۲. اطلاعات مشارکت‌کنندگان

ردیف	نام	سن	تحصیلات	شغل	سال ازدواج
۱	فرشته	۴۹	سیکل	خانه دار	۱۳۷۰
۲	مجید	۵۷	دیپلم	بازنشسته	۱۳۷۰
۳	حنا	۲۷	لیسانس	خانه دار	۱۳۹۵
۴	رضا	۲۹	فوق دیپلم	آزاد	۱۳۹۵
۵	ایوب	۵۲	دیپلم	کارمند	۱۳۶۸
۶	فاطمه	۴۸	ابتدایی	خانه دار	۱۳۶۸
۷	سپیده	۴۷	فوق لیسانس	کارمند	۱۳۸۵
۸	محسن	۵۳	فوق لیسانس	کارمند	۱۳۸۵
۹	حجت‌الله	۵۱	لیسانس	کارمند	۱۳۷۲
۱۰	کبری	۴۵	متوسطه	خانه دار	۱۳۷۲
۱۱	سارا	۴۱	لیسانس	کارمند	۱۳۸۶
۱۲	حبیب	۴۷	دیپلم	آزاد	۱۳۸۶
۱۳	مریم	۴۳	لیسانس	خانه دار	۱۳۸۸
۱۴	نبی	۴۴	لیسانس	کارمند	۱۳۸۸
۱۵	لیلا	۵۲	دیپلم	خانه دار	۱۳۷۳
۱۶	میرحسین	۵۸	فوق دیپلم	آزاد	۱۳۷۳
۱۷	مهتاب	۳۴	لیسانس	خانه دار	۱۳۸۹
۱۸	حسین	۳۶	فوق لیسانس	کارمند	۱۳۸۹
۱۹	لیلا	۳۹	سیکل	خانه دار	۱۳۸۵
۲۰	جبار	۴۷	دیپلم	آزاد	۱۳۸۵
۲۱	سمیه	۳۶	لیسانس	خانه دار	۱۳۸۷
۲۲	سجاد	۳۷	دیپلم	راننده	۱۳۸۷
۲۳	الهام	۳۴	دکترا	پزشک	۱۳۸۸
۲۴	هامون	۳۸	دکترا	پزشک	۱۳۸۸
۲۵	علی	۶۵	لیسانس	بازنشسته	۱۳۶۵
۲۶	جیران	۶۰	لیسانس	بازنشسته	۱۳۶۵
۲۷	فرخ‌لقا	۴۷	فوق لیسانس	هیات علمی دانشگاه	۱۳۷۱
۲۸	حسین	۵۲	دکترا	کارمند	۱۳۷۱
۲۹	آزاده	۳۷	لیسانس	کارمند	۱۳۹۰
۳۰	امیر	۴۲	لیسانس	کارمند	۱۳۹۰

جدول ۲. اطلاعات مشارکت‌کنندگان

ردیف	نام	سن	تحصیلات	شغل	سال ازدواج
۳۱	زهره	۵۸	لیسانس	کارمند	۱۳۷۵
۳۲	بهرام	۶۳	فوق دیپلم	کارمند	۱۳۷۵

جدول ۳. مفاهیم و مقوله‌های استخراج شده در بین دو نسل

مفاهیم	مقولات جزء	مقوله عمده	مقوله هسته‌ای
نوع خانواده در گذشته	-	خانواده گسترده	
دوره هم غذا خوردن، مسافرت خانوادگی، شب نشینی و مهمانی رفتن	خانواده به مثابه نهاد فراغتی	کارکردهای سنتی خانواده	
تربیت فرزندان، احترام به والدین، نگهداری از سالمندان، کم شدن روابط خویشاوندی	خانواده به مثابه نهاد حمایتی	سنتی خانواده	
اطاعت گری محض زنان، فرزندان مطیع پدر، تصمیم‌گیری بزرگان	سلسله مراتب سنتی	خانواده	
کمک و همسایه داری، قناعت‌پیشگی، اهمیت سوگواری	سنت راه بری	سنت راهبر	
آشکار نبودن ارتباط با جنس مخالف، اهمیت ازدواج فرزندان، انتخاب همسر، ازدواج درون‌گروهی، پایین بودن سن ازدواج	سنتی بودن شیوه همسرگزینی	حاکمیت راهبردهای سنتی	
سلامتی اعضای خانواده، آرامش زندگی، توجه به بهداشت خانواده، تغذیه سالم	توجه به کیفیت زندگی		
فرزندآوری زیاد، ترجیح جنسیتی	ارزش‌های سنتی		
انجام واجبات مذهبی، اجرای مناسک مذهبی	رفتار مذهبی	حاکمیت دین سنتی	
اعتقاد داشتن، دخالت روحانیون	اعتقاد مذهبی		
نوع خانواده امروزی	-	خانواده هسته‌ای	
مصرف‌گرایی و تجمل‌گرایی	سبک زندگی مدرن		
گسترش ارتباطات مجازی فرا محله‌ای، کم‌رنگ شدن روابط خویشاوندی	ارتباطات مجازی	تحول در سبک زندگی خانواده‌ها	
پاسداشت سنت‌های ایرانی، امنیت و آرامش خانواده، مشارکت اعضای خانواده، جشن تولد، هدیه دادن به اعضای خانواده	تغییرات ارزشی	خانواده در معرض دگرذیبی	
حق انتخاب همسر، بالا بودن سن ازدواج، روابط قبل ازدواج، ازدواج برون‌گروهی	-	سن‌تها	
فرزندمحوری، اهمیت اوقات فراغت فرزندان، فرزندآوری محدود	-	فرزندمحوری	
کاهش وزن و لاغر شدن، جراحی پلاستیکی، زیبایی	زیبایی‌شناختی	مدیریت بدن به مثابه هویت جدید	
آراستگی، آرایش کردن، نبوشیدن چادر	آراستگی ظاهر		
انجام واجبات مذهبی افراد مسن، اجرای نمایشی مناسک مذهبی	دینداری مناسکی	کارناوالی شدن مذهب	
میل به حقیقت‌جویی جوانان، تقلید نکردن از روحانیون	-		
مفاهیم	مقولات جزء	مقوله عمده	مقوله هسته‌ای
نوع خانواده در گذشته	-	خانواده گسترده	
دوره هم غذا خوردن، مسافرت خانوادگی، شب نشینی و مهمانی رفتن	خانواده به مثابه نهاد فراغتی	کارکردهای سنتی خانواده	خانواده سنت راهبر
تربیت فرزندان، احترام به والدین، نگهداری از سالمندان، کم شدن روابط خویشاوندی	خانواده به مثابه نهاد حمایتی		

ارزش‌های خانواده در نسل اول

ارزش‌های خانواده نسل دوم

ارزش‌های خانواده در نسل اول

	اطاعت گری محض زنان، فرزندان مطیع پدر، تصمیم‌گیری بزرگان	سلسله مراتب سنتی	
	کمک و همسایه داری، قناعت‌پیشگی، اهمیت سوگواری	سنت راه بری	
	آشکارنبودن ارتباط با جنس مخالف، اهمیت ازدواج فرزندان، انتخاب همسر، ازدواج درون‌گروهی، پایین بودن سن ازدواج	سنتی بودن شیوه همسرگزینی	حاکمیت راهبردهای سنتی
	سلامتی اعضای خانواده، آرامش زندگی، توجه به بهداشت خانواده، تغذیه سالم	توجه به کیفیت زندگی	
	فرزندآوری زیاد، ترجیح جنسیتی	ارزش‌های سنتی	
	انجام واجبات مذهبی، اجرای مناسک مذهبی	رفتار مذهبی	حاکمیت دین سنتی
	اعتقاد داشتن، دخالت روحانیون	اعتقاد مذهبی	خانواده هسته‌ای
	نوع خانواده امروزی	-	
	مصرف گرایی و تجمل‌گرایی	سبک زندگی مدرن	
	گسترش ارتباطات مجازی فرا محله‌ای، کم‌رنگ شدن روابط خویشاوندی	ارتباطات مجازی	تحول در سبک زندگی خانواده‌ها
	پاسداشت سنت‌های ایرانی، امنیت و آرامش خانواده، مشارکت اعضای خانواده، جشن تولد، هدیه دادن به اعضای خانواده	تغییرات ارزشی	
ارزش‌های خانواده نسل دوم	حق انتخاب همسر، بالا بودن سن ازدواج، روابط قبل ازدواج، ازدواج برون‌گروهی	-	دگردیسی سنت‌ها
	فرزندمحوری، اهمیت اوقات فراغت فرزندان، فرزندآوری محدود	-	فرزندمحوری
	کاهش وزن و لاغر شدن، جراحی پلاستیکی، زیبایی	زیبایی‌شناختی	مدیریت بدن به مثابه هویت جدید
	آراستگی، آرایش کردن، نپوشیدن چادر	آراستگی ظاهر	
	انجام واجبات مذهبی افراد مسن، اجرای نمایشی مناسک مذهبی	دینداری مناسکی	کارناوالی شدن مذهب
	میل به حقیقت‌جویی جوانان، تقلید نکردن از روحانیون	-	

بزرگ و گاهی عمه یا عمو عضو همان خانواده بودند؛ خارج شده. در گذشته پسران بعد از ازدواج با خانواده پدری زندگی می‌کردند و سالیان می‌گذشت و زندگی مستقلی از خود نداشتند ولی امروزه ارزش‌ها تغییر کرده و فرزندان پس از ازدواج از والدین جدا می‌شوند و زندگی مستقلی تشکیل می‌دهند و به نوعی شکل خانواده از گستردگی به هسته‌ای بودند تغییر یافته است."

کارکردهای سنتی خانواده

یکی دیگر از مقولات تغییر ارزش‌ها، کارکردهای سنتی خانواده است. براساس نظر پاسخگویان، در گذشته روابط خویشاوندی وسیع، نگهداری از پدربزرگ و مادربزرگ‌ها، اطاعت از مردان، مطیع بودن فرزندان، مهم بودن تربیت فرزندان و دور هم غذا خوردن از جمله کارکردهای خانواده بوده است؛ لذا ساختار خانواده به لحاظ قدرت در خانواده‌ها سنتی و به صورت عمودی و سلسله‌مراتبی بود. به عقیده هورکهایمر وجود اقتدار در خانواده تنها باعث می‌شود که کودک اطاعت، سر فرو آوردن در برابر فرد

همان گونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود با استفاده از کدگذاری باز و کدگذاری محوری، مفاهیم و مقوله‌های مرتبط استخراج شده است و در نهایت مقوله هسته استنباط گردید.

تفسیر مقولات

خانواده گسترده و خانواده هسته‌ای

خانواده گسترده، قدیم‌ترین نوع خانواده در جهان است که به صورت‌های متعدد بروز کرده است. با توجه به تحولات صورت گرفته در جهان امروزی، خانواده از وضعیت گسترده به هسته‌ای تبدیل شده است. پارسونز اعتقاد داشت فرایند توسعه صنعتی منجر به تغییرات خانواده از شکل گسترده به خانواده‌ی هسته‌ای شده است (آزاد ارمکی، ۱۳۸۶: ۲۱). در جامعه ایلام تا چند دهه پیش خانواده گسترده، به شکل غالب روابط و مناسبات خانوادگی بوده است. همانطور که (Z-H) خانم ۴۷ ساله می‌گوید:

"در مرحله گذار هستیم که ساختار خانواده تغییر یافته و از شکل گستردگی که علاوه بر زوجین و فرزندان، پدربزرگ و مادر

^۱جه نام اختصاری مشارکت‌کنندگان اشاره دارد.

گیری ازدواج بی معنا بود؛ همانطور که مشارکت کننده A-P (مرد ۶۳ ساله) بیان می‌کند:

"فرهنگ جامعه اجازه ی تحصیل به دختر نمی داد و خانواده‌ها ترجیح می دادند که دختران در سن پایین ازدواج کنند. مایه ننگ خانواده‌ها بود دختر در دانشگاه خارج استان درس بخواند. بیش‌ترین تحصیل دختران در گذشته دیپلم بود."

نظریه ترجیح^۲ بر تأثیر جنبه‌های فرهنگی به عنوان فاکتورهای کلیدی برای تبیین تغییرات اخیر رخ داده و بر باروری و خانواده در جامعه امروزی تأکید می‌کند (۲۰). بر اساس مقولات محوری خانواده، به جنسیت فرزند اهمیت بیش‌تری می‌دادند. در این مورد مشارکت کننده (A-KH) -زن ۳۶ ساله بیان می‌کند:

"سنتی مثل ارزش پسر دار شدن در بین خانواده‌ها وجود داشت و پسر را به عنوان "وجاخ"^۳ می‌شناختند و تداوم نسل برای خانواده بود و بیش‌تر ارث پدری به پسران می‌رسید."

دگرذیسی سنت‌ها

گیدنز «رابطه ناب» را نوعی رابطه ی اجتماعی برابر و خود مرجع می‌داند که تنها وابسته به احساس رضایت یا پاداش مشخصی است که از خود همان رابطه حاصل می‌شود (۲۱). در مرحله گذار از سنت و ورود به مدرنیته، تغییرات اجتماعی و فرهنگی وسیعی در همه پدیده‌های اجتماعی از جمله ازدواج و همسرگزینی صورت گرفته است. بر اساس یافته‌های این پژوهش، بسیاری از مشارکت‌کنندگان معتقدند که در انتخاب همسر جوانان نقش ویژه دارند. آشنایی و معاشرت دختر و پسر قبل از ازدواج، بستر مناسبی برای شناخت ویژگی‌ها و خصوصیات در انتخاب همسر آینده تلقی می‌شود. بر همین اساس یکی از مشارکت‌کنندگان مصاحبه (M-M) -مرد ۵۰ ساله می‌گوید:

"روابط عاطفی در بین مجردها رواج دارد. والدین بخشی از این روابط را پذیرفته اند مثلاً مکالمه‌های تلفنی، پیامکی و اینستاگرامی را قبول دارند و خانواده‌ها نگران این روابط هستند ولی مقاومت در بین والدین و فرزندان وجود ندارد."

فرزندمحوری

فرزندمحوری یعنی وضعیتی که در آن فرزندان مستقیم یا غیر مستقیم محور و اساس تصمیم‌گیری‌ها، فعالیت‌ها و مجموعه امور گوناگون خانواده قرار می‌گیرند و همه مسائل خانواده، به طور کلی بر اساس نیازها، خواسته‌ها و اهداف آنان استوار

قدرتمند، خصومت نسبت به ضعف، افراد تحت ستم و گروه‌های خاصی را فرا گیرد (۱۸). در این مورد پاسخگوی (R-T) -مرد ۲۸ ساله می‌گوید:

"تعصب و فرهنگ خانواده به دختر نگاه ضعیفه داشتن و مردان حامی زنان بودند. قدرت مردان در خانواده باعث می‌شد زن و فرزندان از او حساب ببرند. در تقسیم نقش‌ها خانه داری، فرزندآوری و... بر عهده زنان بود و مانع می‌شدند که ادامه تحصیل و شغل بیرون داشته باشند."

تحول در سبک زندگی خانواده

پارسونز^۱ تغییرات فرهنگی را شامل تغییر در متغیرهای الگویی می‌داند. گیدنز^۲ (۱۹) که در بررسی سبک زندگی هم به ساختار توجه دارد و هم به کنشگر، بازاندیشی را خصوصیت بارز جوامع مدرن می‌داند. تحول در سبک زندگی خانواده‌ها مقوله‌ای است که مشارکت‌کننده‌های این پژوهش به آن اشاره داشته‌اند و معتقدند که در خانواده‌ها مصرف‌گرایی، ارتباطات مجازی، پاسداشت سنت‌های ایرانی (شب یلدا، چهارشنبه‌سوری، نوروز و...) امنیت و آرامش، مشارکت اعضای خانواده، تجمل‌گرایی، جشن تولد و سایر مناسبت‌ها بیش‌تر شده است. یکی از پیامدهای عمده این بازاندیشی در دنیای مدرن، پیدایش سبک‌های زندگی است. در این رابطه مشارکت‌کننده (R-T) -آقا ۲۷ ساله بیان می‌کند:

"امروزه به دلیل آگاهی و افزایش تحصیلات، زنان در زمینه تربیت فرزندان و سایر تصمیم‌های زندگی مشارکت دارند و هدف تامین آرامش و آسایش خانواده است. افزایش در تنوع مراسم‌هایی چون برگزاری جشن تولد، سالگرد ازدواج و هدیه دادن بوجود آمده است."

حاکمیت راهبردهای سنتی

در گذشته با توجه به فرهنگ سنتی حاکم بر جامعه ایلام، تعاملات مبتنی سنت‌گرایی در خانواده‌ها حاکم بود. بر اساس یافته‌های پژوهشی در چارچوب سنت، در گذشته راهبردهای سنتی همچون ترجیح جنسیتی و شیوه‌های سنتی همسرگزینی بر خانواده‌ها چیرگی داشت. خانواده‌ها سعی می‌کردند در هر شرایطی کنارهم باشند و از یکدیگر حمایت کنند. شیوه‌های همسرگزینی در خانواده‌های سنتی توسط والدین صورت می‌گرفت، آشنایی و معاشرت دختر و پسر قبل از ازدواج در شکل

^۴ . به معنای اجاق است که خانواده‌های ایلامی معتقد بودند پسر در هر خانواده‌ای می‌تواند اجاق را روشن کند و آن نسل تداوم داشته باشد.

1. Parsons
2. Giddens
3. Preference Theory

گرایش‌ها و رفتارهای متفاوتی دارند (۲۶). آپورت، در تعریف ارزش مذهبی به باورها و رفتارهای دینی توجه دارد، او جهت‌گیری مذهبی را در دو بعد جهت‌گیری درون دینی و برون دینی بیان نمود (۲۷). در این مورد پاسخگوی (A-KH) زن ۳۳ ساله بیان می‌کند:

"دین را مادرزادی انتخاب کردیم آگاهی دینی نداشتیم بدون اینکه دلیل مشخص برای ما تعیین کنند سن تکلیف برای انجام فرائض دینی اعلام می‌کردند و بیش‌تر حالت‌های تقلیدی و تلقینی داشت ولی امروزه جوانان دنبال دلیل و استدلال‌های دینی هستند. خود وقتی قرآن را با ترجمه می‌خوانم و به چیزهای شبه‌انگیزی می‌رسم."

کارناوالی شدن مذهب

مناسک مذهبی با شکل و شمایل که اکنون اجرا می‌شود بیش‌تر حالت کارناوالی به خود گرفته و از حالت مذهبی بودن تا حدودی خارج شده است. کارناوالی شدن مناسک در واقع آن را تبدیل به مکانی برای گذران اوقات فراغت بسیاری از افراد کرده است. با توجه به یافته‌های پژوهشی امروزه بیش‌تر مردم مناسک گرا هستند همانطوری که مصاحبه‌کننده (M-M) مرد ۵۰ ساله می‌گوید:

"رفتارهای مذهبی امروزه سطحی و نمایشی است و با اجرای مراسم‌های مذهبی سعی می‌کنند دین خود را نشان دهند. مذهب به سمت سیاست رفته و بیش‌تر جنبه سیاسی دارد."

افزایش توانمندسازی زنان

مشارکت‌کنندگان معتقد بودند امروزه زنان با تحصیل و اشتغال به توانمندی رسیده‌اند. مشارکت و فعالیت‌های اجتماعی آنان افزایش یافته است. (N-M) مرد ۴۳ ساله می‌گوید:

"رشد فرهنگی و مشارکت زنان در سطح اجتماع بیش‌تر شده وقتی دختران به تحصیلات عالی می‌رسند یا شغل دارند، به استقلال اقتصادی و اجتماعی می‌رسند و تمایلی به ازدواج ندارند."

اهمیت گروه همسالان

شکاف بین نسل‌ها منجر به تعارض ارزش‌ها بین والدین و فرزندان و باعث دگرگونی و تحول در گفتمان خانواده‌ها شده است. به دلیل دگرگونی‌های اجتماعی، جامعه‌پذیری بر عهده گروه‌های چون همسالان و دوستان می‌باشد؛ طوری که مشارکت‌کنندگان عقیده داشتند امروزه جوانان بیش‌تر وقت خود

می‌شود (۲۲) که در این رابطه پاسخگوی (H-B) - مرد ۵۰ ساله می‌گوید:

"امروزه خانواده‌ها بدلیل شاغل بودن هر والدین، تعداد فرزندان آوری کمتر شده چون نمی‌توانند وقت بیش‌تری برای فرزندان بگذارند ولی خانواده‌ها سعی می‌کنند برنامه‌های زندگی‌شان بر اساس نظر و عقیده فرزندان باشد."

مدیریت بدن به مثابه نوعی بازاندیشی در هویت

زیبایی، آراستگی، آرایش کردن، نوع پوشش و جراحی پلاستیکی از جمله عوامل مؤثر در مدیریت بدن هستند. مری داگلاس (۲۳) بدن را یک متن فرهنگی می‌داند که ضمن انعکاس ارزش‌های فرهنگی یک فرهنگ خاص، تجلی عینی به آن می‌بخشد. وی بر این باور است که بین بدن و تصور اجتماعی با هر گونه تأثیر از دیگران رابطه است. ویلن^۱ نیز رفتارهای مصرفی زنان را به حوزه قشر بندی پیوند زده و معتقد است که اعضای هر لایه اجتماعی آرایش و سبک زندگی متداول لایه بالاتری را تقلید می‌کنند. (۲۴)

در اندیشه بوردیو^۲ بدن به عنوان شکلی از سرمایه فیزیکی است که تغییر گسترده در آن تحت تأثیر ارزش‌های اجتماعی رایج در اندازه، شکل و ظاهر بدن قرار دارد. بوردیو سرمایه فیزیکی را به مثابه یکی از انواع فرعی سرمایه فرهنگی، نوعی منبع فرهنگی می‌داند که در بدن سرمایه گذاری شده است. بوردیو معتقد است که قابلیت‌های جسمانی انسان یکی از عوامل تعیین‌کننده جایگاه او در جامعه است (۲۵).

طبق اظهارات پاسخگویان اهمیت به ظاهر و زیبایی در بین زنان و دختران در قالب مقولاتی چون آراستگی، لاغری و کاهش وزن و آرایش کردن رواج یافته است. در این مورد پاسخگوی (Z-H) زن ۴۷ ساله می‌گوید:

"امروز بیش‌تر به زیبایی ظاهر اهمیت می‌دهند چون ارتباطات بیش‌تر شده و معیارهای زیبایی تغییر کرده و ظاهر و زیبا بودن چهره برای زنان مهم شده ولی گذشته به سلامت جسمی یا توانایی فرزندآوری زنان مهم بوده است. زنی جذاب بود که چاق باشد ولی الان لاغر و مانکن بودن مهم است."

حاکمیت دین سنتی

در خانواده‌های سنتی باورها و رفتارهای دینی حاکم بوده و بزرگان خانواده با نظرهای روحانیون رفتارهای دینی خود را نظم می‌دادند اما با تحولات انجام گرفته تغییراتی در رفتارها و باورهای دینی بوجود آمد. فرزندان در مقایسه با افراد پیر و میانسال و با اینکه در یک فضا زندگی می‌کنند، اطلاعات،

². Bourdieu

¹. Veblen

زنان بود. مشارکت کنندگان معتقد بودند که رشد آگاهی زنان به حقوق خود، باعث شده ارزش‌های سنتی تغییر کنند و ارزش‌های جدید جایگزین شوند. مشارکت کننده (A-P) عنوان داشته است

... " امروزه زنان به واسطه تحصیلات بالا و مشارکت‌های اجتماعی نسبت به حقوق خود آگاهی زیادی بدست آورده اند و سعی می‌کنند سبک زندگی امروزی برای خانواده فراهم کنند " هم‌چنین، مشارکت کننده (A-H) مرد ۳۷ ساله بیان می‌دارد: "همپای مردان در امور زندگی مشارکت دارند و کمتر زیر سلطه مردان هستند چون فهمیده اند دارای حق و حقوقی هستند."

تغییر سبک زندگی

ورود نوسازی و گسترش شهرنشینی و صنعتی شدن در کشور ما تغییرات ارزشی، اهمیت فردگرایی و انتخاب‌های آزادانه را گسترش داده است که سبب شده سبک زندگی خانواده‌ها تغییر کند. با توجه به نظریه‌ی مرتن می‌توان گفت که انتخاب مجرد واکتشی به ناکارآمدی موجود در ساختار است (۳۰). همانطوری که در این زمینه مصاحبه کننده (H-A) مرد ۳۵ ساله می‌گوید: "شهرنشینی و مهاجرت روستاییان به شهر باعث شده ارزش‌ها در خانواده تغییر یابد بسیاری از ارزش‌ها به تبع تغییرات در دانش و اطلاعات تغییر کرده‌اند. مردم سعی می‌کنند سبک زندگی جدیدی داشته باشند."

خانواده امروزی شده

با توجه به یافته‌های پژوهش، خانواده‌های ایلامی دچار تغییراتی چون تجمل گرایی، کم‌رنگ شدن سنت‌ها، مراوده‌های دوستی دختر و پسر، فردگرایی و... شده اند بر همین اساس مصاحبه کننده (A-P) مرد ۳۰ ساله می‌گوید: "تغییر در سنت‌ها باعث شده مردم پیشرفت کنند و برای رسیدن به زندگی ایدال تلاش کنند. خانواده‌های امروزی بیش‌تر دنبال استقلال و استفاده از دانش روز در تمامی امورات خود هستند. تعداد فرزندان، تفریحات، روابط اجتماعی، انتخاب همسر، نوع شغل و... همه از اموری هستند که خانواده امروزی دوست دارد تحت مدیریت خودش باشد و از تحمیل و اجبار در انجام آنها دوری کند."

تعارض ارزش‌ها

ارزش‌های خانواده امروزی با ارزش‌های سنتی در تضاد می‌باشد. تغییر ارزش‌ها همیشه یک فرایند است و گاه حرکت این

را با دوستان و همسالان خود می‌گذرانند و از آنان تاثیر می‌پذیرند. مصاحبه کننده (SH-M) -زن ۲۵ ساله می‌گوید:

"الان در بین دختران خیابان گردی و کافه گردی با دوستان معمول شده که در زمان اوقات فراغت همراه دوستان خود به این جاها می‌روند یا مراسم‌های جشن تولد در این مکان برگزار می‌کنند"

رشد تکنولوژی

تحولات سریع تکنولوژی در حوزه‌ی اطلاعات و ارتباطات و دسترسی گسترده‌ی نسل جوان به رسانه‌هایی مانند ماهواره و اینترنت آن‌ها را در موقعیت متفاوتی نسبت به نسل پیشین قرار داده است. بر اساس نظریه کاشت^۱ جورج گرینر، رسانه‌ها نقش مؤثری در تاثیرگذاری بر ارزش‌ها، نگرش‌ها و الگوها و سبک زندگی مردم داشته اند (۲۸). دسترسی گسترده به امکانات نوین تکنولوژی، نسل جدید را در جریان تحولات تازه‌ای قرار داده است، بدین ترتیب با تغییر مبانی ورود گزاره‌های ارزشی، نظام ارزشی این نسل نیز متفاوت از نسل پیشین شده است. که در این زمینه شرکت کننده (M-M) - مرد ۵۰ ساله بیان می‌دارد: "رسانه‌ها و فضای مجازی بر تغییر ارزش‌های خانواده موثر بوده است بر سبک زندگی خانواده‌ها تاثیر گذاشته و سعی می‌کنند شیوه‌های پوشش، غذاخوردن، نوع وسایل زندگی و... از رسانه‌های نوین بگیرند."

رشد مشارکت اجتماعی زنان

مشارکت اجتماعی را می‌توان فرآیند سازمان یافته‌ای که افراد جامعه به صورت آگاهانه، داوطلبانه و جمعی با در نظر داشتن هدف‌های معین و مشخص، که منجر به سهیم شدن در منابع قدرت می‌گردد، تعریف کرد. نمود این مشارکت وجود نهادهای مشارکتی چون انجمن‌ها، گروه‌ها، سازمان‌های محلی و غیردولتی هستند (۲۹). همانطور که در پژوهش حاضر پاسخگویان عنوان داشتند، امروزه زنان مشارکت اجتماعی نسبتاً بالایی دارند و عضویت در انجمن‌ها و نهادهای غیردولتی دارند. مصاحبه کننده (A-B) - مرد ۴۸ ساله در مورد مشارکت و آگاهی زنان می‌گوید: " اکنون زنان به آگاهی رسیده‌اند و مشارکت اجتماعی و فرهنگی آنان بیش‌تر شده و می‌توانند بر ارزش‌های خانواده تاثیرگذار باشند."

رشد آگاهی زنان

مقوله دیگری که پاسخگویان در طول پژوهش به آن اشاره داشتند و بر تغییر ارزش‌های خانواده موثر می‌باشد، رشد آگاهی

^۱ . Cultivation Theory

دگر دیسی ارزش‌های خانواده

درفریند نوسازی و مسائل متأثر از آن عواملی چون شهرنشینی، افزایش سطح تحصیلات، فردگرایی، اشتغال زنان، جدایی محل کار از منزل و... خانواده را دچار تغییر نموده و صورت جدید خانواده هسته‌ای شکل گرفته است. خانواده هسته‌ای یا زن و شوهری در ایلام شکل متفاوت از خانواده هسته‌ای می‌باشد. این خانواده هسته‌ای دارای پیوند و بستگی با شبکه خویشاوندی است.

در خانواده امروزی، قدرت پدر مرکزیت ندارد بلکه انتشار یافته است. زنان از طریق منابع غیرمادی همچون هوش، جذابیت و تحصیلات، در خانواده اعمال قدرت می‌کنند و فرزندان، از طریق منابعی همچون عواطف، خواسته‌های خود را پیش می‌برند. این تنوع قدرت، مدل سنتی را که فکر می‌کرد منابع قدرت صرفاً مادی‌اند و مرد به واسطه دسترسی به شغل، پول و اموال، اعمال قدرت می‌کند، به چالش می‌کشد. (۳۲)

رنه کونینگ معتقد است در دوران کنونی کارکردهای ثانویه خانواده، شامل کارکردهای اقتصادی، آموزشی، بهداشتی، نگهداری از سالخورده‌گان و گذران اوقات فراغت، به سازمان‌های دولتی واگذار شده و خانواده قادر شده به کارکرد اولیه خود، رشد شخصیت اجتماعی و فرهنگی کودکان، بپردازد. تافلر شریط جدید دنیا را موجب تغییرات اجتماعی و فرهنگی می‌داند به طوری که در خانواده نمایان می‌شود و الگوهای رایج خانواده به صورت الگوهای کهنه شده در می‌آید و از دور خارج می‌شوند. رسانه‌های ارتباطی موج سوم هم به افراد کمک می‌کند تا فردیت خود را به دست آورند (۳۳).

فردگرایی در نسل جوان بیش‌تر دیده می‌شود، زیرا اولویت این گروه خودشان هستند، مادی‌گرا هستند و به دشواری خود را متعهد می‌کنند، در قبول مراجع قدرت و نفوذ مردد می‌باشند و برای سلسله‌مراتب وزنی قائل نیستند. این‌ها می‌تواند برای خانواده و تحول‌های آتی آن به لحاظ تشکیل خانواده، دوام خانواده و بچه‌آوری تأثیرگذار باشد.

خانواده مدرن و شکننده

وضعیت کنونی خانواده، حرکت از سنت بسوی مدرن است که در فاصله این تغییرات دستخوش چالش‌ها و تحولات به ویژه در حوزه ارزش‌ها شده است. این تحولات، که به سبب دگرگونی‌های فرهنگی- بویژه سبک زندگی- اجتماعی، تکنولوژیکی و مانند آن صورت پذیرفته، بر ابعاد خانواده‌های ایلامی تأثیر گذاشته و آن را دگرگون کرده است. خانواده در ابعاد ارزشی، کارکردی و ساختاری متغیر می‌باشد.

فرایند تند و گاه کند است، اما با تغییر ارزش‌ها و تثبیت نظام ارزشی جدید یا حداقل خنثی کردن تأثیر نظام ارزشی قدیم پایان می‌یابد (۳۱). پاسخگوی (H-B) مرد ۵۰ ساله می‌گوید:

"شتاب و تغییرات باعث شده انسان‌ها بدون آمادگی و آگاهی با ارزش‌های جدید روبرو شوند و ناخواسته از ارزش‌های سنتی بریده می‌شوند".

پذیرش تغییرات

تافلر شرایط جدید دنیا را موجب تغییرات اجتماعی و فرهنگی می‌داند به طوری که در خانواده نمایان می‌شود و الگوهای رایج خانواده که به صورت الگوهای کهنه شده، از دور خارج می‌شوند. با توجه به یافته‌های پژوهش مصاحبه کنندگان نسبت تغییراتی که در جامعه اتفاق افتاده است راهکارهایی عنوان داشته اند مثلاً شرکت کننده (H-A) مرد ۵۰ ساله می‌گوید:

"والدین باید تغییر ارزش‌ها را بپذیرند چون با ورود رسانه‌ها به خانواده، ارزش‌ها تغییر کرده و نیازهای جدیدی بوجود آمده است".

متناسب با مقوله‌های عمده که در طول پژوهش در رابطه با ارزش‌های خانواده در گذشته و حال به دست آمد به دو مقوله هسته‌ای رسیدیم که عبارتند از سنت راه بر و دگر دیسی ارزش‌های خانواده.

مقوله‌های هسته‌ای بیانگر این واقعیت است که وضعیت خانواده کنونی ما حرکت بسوی خانواده مدرن و شکننده است.

خانواده سنت راه بر

خانواده در گذشته از اهمیت بالایی برخوردار بوده و به شکل گسترده با حضور سه نسل در یک مکان حضور داشته‌اند. پارسونز بر این باور است که در جامعه سنتی، خانواده کارکردهای آموزش، جامعه پذیری، نگهداری، اقتصادی و تولید مثل را بر عهده داشت. سلسله مراتب سنتی با اقتدار پدر در درون خانواده رعایت می‌شد و زنان و فرزندان، مطیع دستورات مردان خانواده بودند. با توجه به نتایج پژوهش در خانواده‌های سنتی ارزش‌هایی مانند احترام به بزرگان، ازدواج در سن پایین، حجاب و پوشش زنان، حمایت و نگهداری از سالمندان و... وجود داشته است. بنابر نظریه اینگلهارت ارزش‌های فرامادی در خانواده سنتی بیش‌تر مشاهده می‌گردد. فرزندان برای انتخاب همسر و ادامه تحصیل، تابع شرایط محیط و فرهنگی بودند. نتایج پژوهش به این امر اشاره دارد که اولویت ارزشی فرزندان بازتاب محیط اقتصادی و اجتماعی خانواده بود.

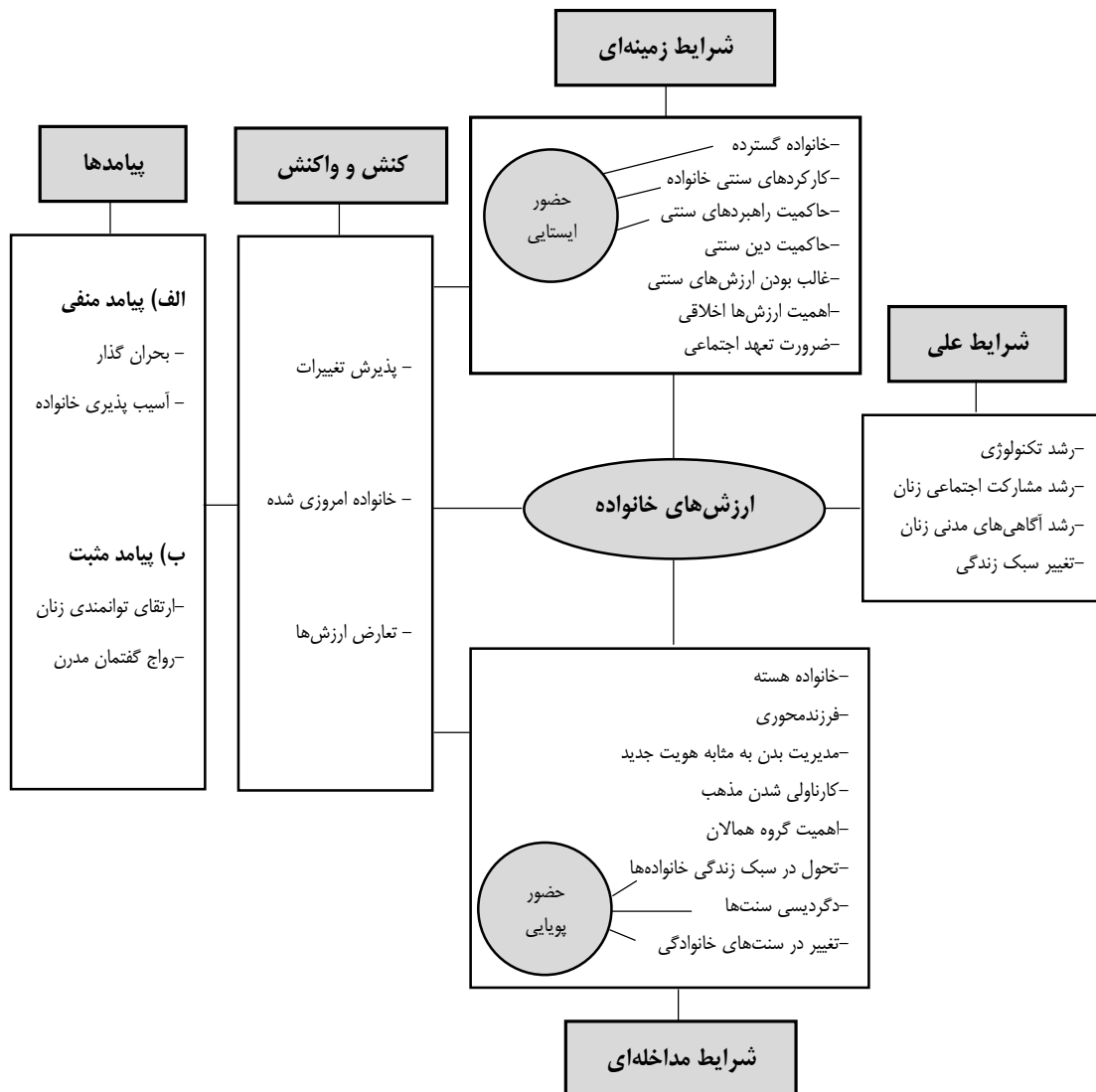
بسیاری از سنت‌های کهن، مقبولیت خود را از دست داده‌اند. به طور کلی نتایج مطالعه نشان می‌دهد افراد تحت بررسی، به دگرگونی‌های خانواده، نتایج و پیامدهای آن آگاه‌اند و به طور بازاندیشانه و خود تأملی به این تغییرات می‌اندیشند؛ برخی افراد نیز به طور سنتی، در برابر این تغییرات، مقاومت نسبی نشان می‌دهند. افراد هنوز برای انتخاب ارزش‌های خود دچار سرگردانی هستند و با چالش‌ها روبرو هستیم. در خانواده‌های امروزی تجردگرایی، بالا رفتن سن ازدواج، طلاق، اعتیاد جوانان، بیکاری، خودکشی و... مشاهده می‌گردد.

خانواده در گذشته از اهمیت بسیار بالایی برخوردار بود. با وجود اینکه خانواده در دوره جدید دچار تغییرات عمده‌ای شده است ولی خانواده اهمیت پیشین خود را دارد. عمده‌ترین پیامد و نتیجه حرکت از خانواده سنتی به خانواده جدید، تحول از نظام خویشاوندی گسترده به خانواده هسته‌ای بود.

بنا به نظریه اینگلههارت با گذر از جامعه سنتی و مدرن ارزش‌های سنتی جای خود را به ارزش‌های فردگرایانه با رویکرد پیشرفت خواهد داد. باورها، ارزش‌ها و سنت‌های فرهنگی در کلیه نظام‌های اجتماعی تا زمانی مقبولیت دارد و از آنها تبعیت می‌شود که رضایت اعضای جامعه را در پی داشته باشد (۳۴).

پارسونز اعتقاد داشت فرایند توسعه صنعتی منجر به تغییرات خانواده از شکل گسترده به خانواده‌ی هسته‌ای شده است. این نوع خانواده، بر خلاف خانواده گسترده، تمام کارکردهای اجتماعی و اقتصادی خود را از دست داده و صرفاً به واحد سکونت و مصرف تبدیل شده است. کارکردهای اقتصادی، آموزشی، خدماتی، محافظتی و ... خانواده به دیگر نهادها و سازمان‌های اجتماعی مانند شرکت‌ها، کارخانجات، مدارس، بیمارستان‌ها و ... واگذار شده و کارکردهای مهم باقی‌مانده برای خانواده فراهم آوردن عوامل جامعه‌پذیری کودکان و شرایط کسب تعادل روانی و استحکام شخصیت برای بزرگسالان است. این گروه خانگی از شبکه خویشاوندی جدا شده و ازدواج بر اساس انتخاب آزادانه صورت می‌گیرد.

نتایج پژوهش بیانگر آن است که تحت تأثیر مدرنیته، شبکه‌های خویشی و خانوادگی سنتی در حال تضعیف شدن هستند و در عین حال شناخت و آگاهی جمعی فزونی یافته و

مدل پارادایمی

کارشناسی و ۲۱/۸ درصد کاردانی، ۱۸ درصد دیپلم تحصیل داشته‌اند.

پاسخگویان مورد مطالعه این پژوهش ۳۷/۹ درصد دارای شغل دولتی، ۳۳/۷ درصد آزاد و ۲۸/۴ درصد بیکار هستند. جامعه آماری این پژوهش زوجین دو دهه می‌باشد؛ ۵۰/۳ درصد از پاسخگویان در فاصله زمانی ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ و ۴۹/۷ درصد بین سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۷۵ ازدواج نموده‌اند.

یافته‌های کمی پژوهش

همانطوری که در قسمت روش پژوهش اشاره شد در بخش کمی تعداد ۱۹۰ زوج در دو نسل مورد مطالعه قرار گرفت که ۵۰ درصد آن‌ها مرد و ۵۰ درصد دیگر زن هستند. از نظر سنی بیش‌ترین رده سنی پاسخگویان بین ۳۹-۳۵ ساله قرار دارد که ۲۲/۹ می‌باشد. میانگین سنی پاسخگویان بین ۳۴-۳۹ ساله است. همچنین، تحصیلات پاسخگویان ۳۵/۸ درصد در سطح

جدول ۴. عوامل مؤثر بر تغییر ارزش‌های خانواده

نام متغیر	بسیار زیاد		زیاد		کم		بسیار کم		جمع کل
	در فراوانی	در صد	در فراوانی	در صد	در فراوانی	در صد	در فراوانی	در صد	
۱ رشد آگاهی زنان	۱۷۱	۰/۴۵	۱۹۰	۰/۵۰	۱۶	۴/۲	۳	۰/۸	۳۸۰
۲ استقلال زنان	۱۹۵	۵۱/۳	۱۳۸	۳۶/۳	۴۳	۱۱/۳	۴	۴/۱	۳۸۰

۳	استفاده از اینترنت	۱۶۴	۴۳/۲	۱۱۴	۰/۳۰	۴۰	۱۰/۵	۶۲	۱۶/۳	۳۸۰	۱۰۰
۴	استفاده از شبکه‌های ماهواره‌ای	۱۱۵	۳۰/۳	۱۸۴	۴۸/۴	۴۷	۱۲/۴	۳۴	۹/۸	۳۸۰	۱۰۰
۵	خریدهای اینترنتی	۹۳	۲۴/۵	۱۳۰	۳۴/۲	۱۰۱	۲۶/۶	۵۶	۱۴/۷	۳۸۰	۱۰۰
۶	رفتن به باشگاه‌های ورزشی	۱۱۳	۲۹/۷	۱۷۵	۴۶/۱	۶۳	۱۶/۶	۲۹	۷/۶	۳۸۰	۱۰۰
۷	رفتن به مراکز تفریحی	۲۲۶	۵۹/۵	۱۱۳	۲۹/۷	۲۹	۷/۶	۱۲	۳/۲	۳۸۰	۱۰۰
۸	رفتن به مسافرت	۲۲۴	۵۸/۹	۱۲۱	۸/۳۱	۳۴	۸/۹	۱	۰/۳	۳۸۰	۱۰۰
۹	رعایت رژیم‌های غذایی	۲۲۷	۵۹/۷	۱۰۱	۲۶/۶	۴۵	۱۱/۸	۷	۱/۸	۳۸۰	۱۰۰

جدول ۵. ضریب همبستگی رگرسیون عوامل موثر بر تغییر ارزش‌های خانواده

ردیف	نام متغیر	انحراف معیار	Beta مقدار	t مقدار	Sig=0/05
۱	مقدار ثابت	۴۴/۴	-	۱۱/۵	P<./000
۲	مشارکت اجتماعی-اقتصادی زنان	۱/۴۰	۰/۲۵۲	۴/۵۳	P<./000
۳	رشد آگاهی زنان به حقوق خود	۱/۲۸	۰/۲۳۴	۴/۲۸	P<./000
۴	رشد تکنولوژی	۵/۴۲	۰/۲۱۵	۴/۰۱	P<./000
۵	تحول سبک زندگی	۱/۰۳	۰/۱۸۵	۰/۲۵۷	P<./000
۶	مهاجرت	۰/۳۷	۰/۰۳۰	۰/۲۰۷	P<./001

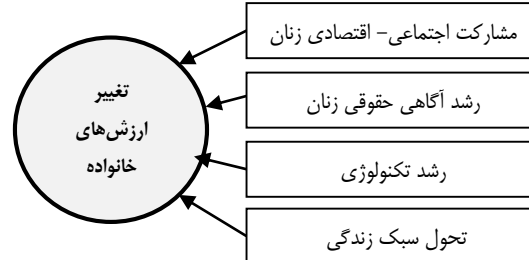
تحلیل عاملی

تحلیل عامل از مهم‌ترین ابزارها در تحقیقات اجتماعی است که با آن عوامل گونه‌بندی می‌شوند و به صورت متغیرهای فاصله‌ای درمی‌آیند. باید توجه داشت، زمانی که متغیرهایی برای تحلیل عامل مطرح می‌شوند، حتی‌المقدور نباید بین آنها رابطه‌ی علی وجود داشته باشد.

$$Y = B(x) + \text{constant}$$

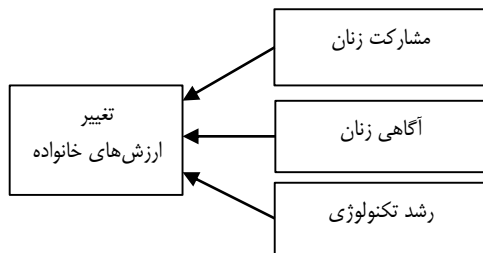
$$[Y = 0/916 + 44/4 = 45/3]$$

ضریب رگرسیون با فاصله اطمینان ۹۵٪ نشان می‌دهد که متغیرهای: مشارکت اجتماعی-اقتصادی زنان، رشد آگاهی زنان به حقوق خود، رشد تکنولوژی، تحول سبک زندگی بر تغییر ارزش‌های خانواده موثر می‌باشد.

جدول ۶. آزمون تحلیل عامل متغیرهای مستقل

منبع	مجموعه مجذورات	Df	میانة مجذورات	Sig=0/05
مدل خطی مستقیم	۳۱۰۰/۱/۷	۲۶۷	۱۱۵/۷	P<0/000
اثر تعامل بین متغیرها	۵۲۹۴۲۷/۵	۱	۵۲۹۴۲۷/۵	P<0/000
مشارکت اجتماعی-اقتصادی زنان	۸۸۵/۷	۹	۹۴/۴	P<0/001
رشد آگاهی زنان به حقوق خود	۱۸۶۴/۰	۲۲	۸۴/۷	P<0/000
رشد تکنولوژی	۲۲۹۷/۶	۳۲	۷۱/۸	P<0/000
تحول سبک زندگی	۸۰۵/۷	۲۷	۶۹/۸	P<0/000
مهاجرت	۱۳۷۳/۵	۲۰	۶۸/۷	P<0/001

باتوجه به تحلیل عاملی که در فاصله اطمینان ۹۵٪ بدست آمد سه متغیر مشارکت اجتماعی- اقتصادی زنان، رشد آگاهی زنان و رشد تکنولوژی بیش‌ترین تأثیر بر تغییر ارزش‌های خانواده دارد ($r=97\%$).

جدول ۷. رابطه بین متغیرهای مستقل و ارزش‌های خانواده

ردیف	نام متغیر	ضریب همبستگی پیرسون	Sig=0/05
۱	مشارکت اجتماعی- اقتصادی زنان	۰/۴۰۴	P<0/000
۲	رشد آگاهی زنان به حقوق خود	۰/۳۶۴	P<0/000
۳	رشد تکنولوژی	۰/۳۸۳	P<0/000
۴	تحول سبک زندگی	۰/۰۳۷	P<0/000

زنان، رشد آگاهی زنان، رشد تکنولوژی و تحول سبک زندگی با تغییر ارزش‌های خانواده را تأیید می‌نماید.

باتوجه به اطلاعات جدول فوق آزمون همبستگی پیرسون با فاصله اطمینان ۹۵٪ رابطه بین مشارکت اجتماعی- اقتصادی

جدول ۸. نتایج حاصل از آزمون معنی‌داری با استفاده از آزمون t

آزمون t مستقل	تعداد	میانگین	انحراف معیار
ارزش‌های خانواده	۳۸۰	۴۴/۰۰۰	۷/۱۳۵۹۶

آزمون لیون		آزمون برابری میانگین‌ها		
آماره F	p-value	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	خطای انحراف استاندارد
۵۱۹	۰/۱۱۴	۲۴۸	۰/۰۱۰	۲/۱۷۳۵۵
۲	۰/۵۸۸			۰/۸۳۹۹۹

بخش کمی، ارزیابی این مقولات در بخش کیفی مرتبط با ارزش‌های خانواده در ایلام است. یافته‌های پژوهش حاکی از این است که به طور کلی در حوزه ارزش‌های خانوادگی میان دو نسل تفاوت‌هایی وجود دارد. در ارزش‌های نسل اول، حاکمیت راهبردهای سنتی در خانواده دیده می‌شود که در نسل دوم تحت تأثیر مدرنیته، شبکه‌های خویشی و خانوادگی سنتی در حال تضعیف شدن بوده، ارزش‌های خانواده دچار دگرگونی شده و بسیاری از سنت‌های کهن کمرنگ گشته‌اند. به همین سبب جای آن دارد که خانواده را به صورت عاملی ایستا و تغییرناپذیر بلکه همانند هسته‌ای تحول‌یابنده در نظر بگیریم که انعطاف‌پذیری چشم‌گیری دارد. همانطوری که محمدپور (۱۳۹۲) در پژوهش "سنت، نوسازی و خانواده" نشان

با توجه به جدول فوق، آزمون t مستقل جهت فرض "رابطه متغیرهای مستقل بر تغییر ارزش‌های خانواده" نشان می‌دهد که تغییر ارزش‌ها در خانواده صورت گرفته و عواملی که به عنوان متغیر مستقل در جدول شماره ۴ تعیین شده‌اند، در تغییر ارزش‌ها تأثیر دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

در این مطالعه با استفاده از رهیافت روش پژوهش ترکیبی، دینامیسم و مکانیسم، ارزش‌های خانواده در شهر ایلام مورد واکاوی قرار گرفت. هدف بخش کیفی، کشف مقولات و برآمدن نظریه در خصوص ارزش‌های خانواده (سنتی و مدرن) و هدف

و تا حدودی پارسونز و اسملسر که مدعی اند جوامع برای تحقق نوسازی لازم است که بعضی از مولفه های نظام ارزشی - سنتی خود را در هم شکسته و خود را صرفاً با ارزش های نوین هماهنگ و منطبق سازند.

تجربه زندگی مدرن در حوزه شهرنشینی، تکنولوژی و رسانه‌ها به عنوان اساس مکانیسم‌ها، بیانگر آن است که حوزه خانواده نیز درگیر یک سری تغییرات شده است. براساس نظر مشارکت‌کنندگان تأثیر عواملی چون رشد تکنولوژی، مشارکت اجتماعی زنان، رشد آگاهی مدنی زنان، تغییر سبک زندگی بر جامعه سنتی ایلام، مجموعه‌ای از تعامل‌ها را به وجود آورد که زیر عنوان «شرایط علی» مطرح شده است. پیامد این شرایط نوع جدیدی از خانواده را تحت عنوان «خانواده امروزی» شکل داده است. ملاک‌های جدید همسرگزینی مبتنی بر پایگاه اکتسابی و نه انتسابی به عنوان معیارهای جدید خانواده مطرح شده و برون همسرگزینی در راستای افزایش شکل خانواده‌ی هسته‌ای در حال افزایش است.

رشد شهرنشینی و تغییر سبک زندگی از عواملی هستند که مشارکت‌کنندگان در تغییر ارزش‌های خانواده مؤثر دانسته‌اند. ویژگی‌های موجود در سبک زندگی نسل جدید، باعث ایجاد ماهیتی نو و متفاوت از نسل پیشین برای نسل نوین شده است. همان‌گونه که گیدنز اشاره کرده جهانی شدن باعث بازاندیشی در سبک زندگی شده و در کنار فعالیت‌های سنتی گذشته فعالیت‌های جدیدی وارد زندگی کرده است. ارزش‌های سنتی حوزه خانواده هنوز تا اندازه زیادی به قوت خود باقی‌اند و ارزش‌های مدرن خانواده نیز به تدریج در حال شکل‌گیری می‌باشند.

بر مبنای مباحث پیش گفته، به سوال اصلی پژوهش (مکانیسم و دینامیسم ارزش‌های خانواده در ایلام) می‌رسیم. مواجهه با گسترش شهرنشینی و رشد تکنولوژی در خانواده امروزی دگرگونی‌های بوجود آورده و نسل دوم قدم در راه مدرن شدن گذاشته و خانواده از شرایط ایستایی عبور کرده است. می‌توان تحول در سنت‌های خانوادگی را مشاهده کرد و حضور شرایط پویایی فراهم گردید که صورت‌های جدیدی از خانواده تحت تأثیر ورود عوامل نوسازی جایگزین خانواده سنتی شده است و می‌توان آن را با عنوان «انتقال نسبی خانواده» شناخت. این امر نوعی خانواده مدرن ایجاد کرد که اثرات این پدیده پیامدهای مثبت و منفی قابل‌تاملی در خانواده بر جای گذاشت و باعث تغییر ارزش‌ها شد و در جریان گذار و با ورود عناصر نوسازی به مثابه پدیده‌ای بیرونی، خانواده تغییرات ارزشی را تجربه کرده است. بر اساس مطالعه حاضر، ارزش‌های سنتی (نسل گذشته) کم‌رنگ شد و به جای آن‌ها ارزش‌های مدرن در خانواده‌ها جایگزین

داد، ساختار خانواده به سمت خانواده‌ی هسته‌ای با دگرگونی نظام ارزشی در حرکت است.

خانواده عرصه‌ای بسته نیست بلکه نهادی است که با تغییرات و چالش‌هایی رو به رو شده. انگاره‌های اجتماعی و ساختارهای جوامع سنتی دچار دگرگونی شده است و جامعه مورد مطالعه در فرایند مدرنیته قرار گرفته و با تأثیر از این دگرگونی‌ها بر ارزش‌های خانواده اثرگذار بوده است.

نتایج حاصل از اطلاعات بخش کیفی حاکی از آن است که رسانه‌ها ارزش‌های سنتی را کاهش داده، در مقابل بر ارزش‌های مدرن خانواده تأثیرگذار بوده است و این نکته در بخش کمی هم مورد تأیید قرار گرفت. این نکات بیانگر تأثیر رسانه‌های ارتباطی بر ارزش‌های خانوادگی است و بیان‌کننده پویایی جامعه و خروج از ایستایی است. شرایط جدید دنیا را موجب تغییرات اجتماعی و فرهنگی می‌داند به طوری که در خانواده نمایان می‌شود؛ هم‌چنین، خدامرادی (۱۳۹۲) در پژوهش تأثیر فضای مجازی و ارزش‌های خانواده ایلام نشان داد که اینترنت و فضاهای مجازی بر ارزش‌های خانواده تأثیر گذاشته و تغییراتی در رفتار و گفتمان نسل جوان مشاهده می‌گردد.

تافلر^۱ (۲۰۰۷) شرایط جدید دنیا را موجب تغییرات اجتماعی و فرهنگی می‌داند به طوری که در خانواده نمایان می‌شود؛ رسانه‌های ارتباطی موج سوم به افراد کمک می‌کند تا فردیت خود را به دست آورند؛ چنین تغییراتی باید جدی گرفته شود، در نتیجه ارزش‌های خانواده در ایلام - که البته هنوز کاملاً شبیه جوامع مدرن نشده - تغییر کرده است.

زوجین مورد مطالعه در دهه دوم (۱۳۸۵-۱۳۹۵) در صد برآمدند که ارزش‌های سنتی را بازسازی کنند و بر اساس ارزش‌های به روز شده و بازسازی شده با یکدیگر و با جامعه بر همکنش داشته باشند، تغییراتی که در وضعیت خانواده ایجاد شده به سوی دگرگونی نگرش‌ها، ارزش‌ها، روابط و نقش‌ها پیش می‌رود. خانواده‌ها نسل اول (۱۳۶۵-۱۳۷۵) با استفاده از ادامه‌ی آداب و رسوم، باورها، ارزش‌های فرهنگی بومی خود و هم‌چنین، باورهای عمیقی چون مقاومت در برابر فرهنگ غیر پذیرنی، ارج نهادن به هویت قومی خویش و بازگشت به سنت فرهنگی نوعی سنت‌گرایی مشاهده می‌گردد.

دو نسل مورد مطالعه به اقتضای زمان، منظرهای متفاوتی دارند و مطابق انتظار میزان گرایش به حفظ ارزش‌های خانواده در تمامی ابعاد در میان نسل اول پررنگ‌تر از نسل دوم می‌باشند. زوجین نسل اول ارزش‌های مدرن را پذیرفته به همان اندازه ارزش‌های سنتی را حفظ و قبول دارند و در نسل دوم ارزش‌های مدرن خانواده بیش‌تر شده است. نظریه‌های نوسازی اینگلههارت

¹ Taffler

پیشنهادهای پژوهش

- با توجه به یافته های پژوهش، رشد تکنولوژی بر تغییر ارزش های خانواده موثر می باشد؛ سعی شود سواد رسانه ای توسط نهادهای ذربط در بین خانواده ها تقویت شود.
- از آنجایی که تغییر ارزش ها در بین خانواده های ایلامی بوجود آمده است ممکن است تعارض یا شکاف نسل ها بوجود آید؛ مسئولان و برنامه ریزان سعی در ارائه برنامه های منسجم برای آگاهسازی خانواده ها نسبت به تأثیری تغییرات ارزش های خانواده ها داشته باشند.
- بر اساس نتایج پژوهش، در جامعه درحال گذار ایلام، خانواده ها امروزی شده اند؛ راهکارهایی شامل تقویت و درونی سازی باورها و ارزش های مشترک در خانواده بخصوص نسل جوان با بالا بردن آگاهی آنان از طریق آموزش های رسمی یا غیر رسمی به منظور تقویت ارزش های خانوادگی انجام گیرد.
- افزایش سطح آگاهی خانواده ها نسبت به تأثیرپذیری تغییرات ارزش های خانواده و توجه به کمرنگ شدن آداب و سنت های خانواده در گذشته .
- آگاهسازی خانواده ها در انتخاب روش سبک زندگی مناسب و متناسب با زیست بوم فرهنگی و ارزش های رایج در جامعه از طریق نهادهای ذربط.
- از آنجایی که از پیامدهای منفی تغییر ارزش های خانواده، رشد آسیب های اجتماعی می باشد، سعی در استفاده از ظرفیت نهادهای ذربط در جهت کاهش آسیب های اجتماعی در بین خانواده ها صورت گیرد.

ملاحظات اخلاقی

همه شرکت کنندگان با رضایت در مطالعه شرکت کردند و محققین به آن ها اطمینان دادند که نتایج مطالعه محرمانه است.

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

این پژوهش برگرفته از پایان نامه دکترا است و تمام نکات اخلاقی شامل رازداری، امانت داری، دقت در استناددهی، قدردانی از دیگران، رعایت ارزش های اخلاقی در گردآوری داده ها، رعایت حریم خصوصی شرکت کنندگان توسط پژوهشگر مدنظر قرار گرفته است

حامی مالی

کلیه منابع مالی و هزینه های پژوهش و چاپ مقاله توسط نویسندگان پرداخت شده و هیچ گونه حمایت مالی دریافت نشده است.

شده اند. به همین دلیل خانواده به سمت خانواده مدرن در حرکت است. صورت های نو و مدرن تا حدودی جانشین شکل سنتی شده است، این نوع خانواده در ایلام در حال شکل گیری و استقرار است و تا حدود زیادی در ابعاد گوناگون خود با «خانواده سنتی» فاصله گرفته و با آن متفاوت است. تفاوت در ارزش های خانواده میان دو نسل در شیوه همسرگزینی، سبک زندگی، تغییر در سنت های خانوادگی، فرزند محوری و... است. در نسل دوم توزیع افقی قدرت در خانواده بجای اقتدار عمودی شکل گرفت و گرایش به پیدایی خانواده دموکراتیک که در آن زوجین تصمیمات اساسی خانواده را با توافق طرفین اتخاذ می کنند مشاهده می شود.

ترکیب یافته های کمی و کیفی پژوهش نشان می دهند که تغییرات خانواده در سطح ساختاری، کارکردی، نگرشی و فرهنگی رخ داده است. این تغییرات خانواده در جامعه در حال گذار ایلام با چالش های جدیدی روبرو کرده که ارزش های خانواده در دو نسل متفاوت می باشد. در تغییرات صورت گرفته، عواملی چون شهرنشینی، افزایش تحصیلات، مشارکت اجتماعی زنان، ورود و توسعه رسانه ها در خانواده موجب گردید تا خانواده مدرنیته شکل گیرد. وکیل احمدی (۱۳۹۳) در پژوهش خود بررسی وضعیت ازدواج و مضیقه ای آن در استان نشان داد که سن متوسط ازدواج برای زنان کمی بیش از میانگین کشور شده است. هم چنین، با توجه به فرضیه اجتماعی شدن اینکلههارت می توان گفت ارزش های خانواده تحت تأثیر شرایط اجتماعی شدن افراد تغییر می یابد.

ارزش های خانوادگی در برابر مدرنیته دچار تحول شدند و ارزش هایی از قبیل روابط خویشاوندی، احترام گذاشتن به بزرگترها، ترجیح جنسیتی و... سست و کمرنگ شده اند. ارزش های فردگرایی، مصرف گرایی، شیوه لباس پوشیدن، افزایش تحصیلات زنان، مشارکت اجتماعی زنان و... در زندگی روزمره خانواده ها رواج یافته است. با کمرنگ شدن سنت ها و سرعت گیری این تحولات باید پذیرفت که کارکردهای خانواده تا حدی تضعیف شده است. در این خانواده، اتفاقات عمده ای مانند کاهش نرخ ازدواج، افزایش خشونت های خانگی، رشد طلاق، اعتیاد و... رخ داده است که تهدید جدی برای خانواده ها شود که با شکنندگی و آسیب پذیری همراه باشد. بر همین اساس به این تئوری می رسیم که خانواده های ایلامی به سمت خانواده مدرن و شکننده در حال حرکت می باشند. بر اساس آمارهای رسمی اعلام شده در دهه اخیر با رشد افزایشی نرخ طلاق در ایلام مواجه می باشیم که بر ساختار خانواده پیامدهای منفی داشته است.

مشارکت نویسندگان

مقاله گزیده‌ای از رساله دکتری می‌باشد. نویسنده اول دانشجوی دکتری است. نویسنده دوم استاد راهنما اول و نویسنده مسئول است. نویسنده سوم استاد راهنما دوم و نویسنده چهارم مشاور پایان نامه است

تعارض منافع

این مقاله برگرفته از رساله دکتری با عنوان مکانیسم و پویایی ارزش‌های خانواده در شهر ایلام می‌باشد. این پژوهش با علایق شخصی یا سازمانی در تضاد نیست.

References

- 1- Inglehart, R. (2007). *Modernization, Social Change and Continuation of Traditional Values*, translated by Hamed Haji Heidari, Yas Strategy Journal.
- 2- Moeidfard, S.(2012). *Sociology of Social Issues in Iran*, Tehran: Noor Alam Publishing. https://s21.picofile.com/file/8447067318/9011396H0688_r3.pdf.html
- 3- Toffler, A.(2006). *Shock Ayandeh*, translated by Heshmatollah Kamrani, Simorgh Publishing, third edition.
- 4- Azad Armaki, T., Khademi, H. (2003). *Value Preferences of Tehran Students*, Cultural Research Letter, Year 8, Vol.
- 5- Bourdieu, P.(2001). *Theory of action: practical reasons and rational choice*, Translated by Morteza Mardiha, Tehran: Naghsh and negar.
- 6- Craib, Y.(2009). *Modern Social Theory from Parsons to Habermas*, translated by Abbas Mokhber, Agah Publishing, First Edition.
- 7- Ahmadzadeh Kermani, R. , Ghasemi, T.(2013). *Investigating the role of the Internet on family values*, Quarterly Journal of media Studies, Year 8, No. 23.
- 8- Mohammadpour, A.(2007). *Semantic Reconstruction of Development and Social Change*, PhD Thesis in Development Sociology, Shiraz University.
- 9- Jayakody, R, A. Thornton, and W. Axinn(2007) *International Family Change: Ideational Perspectives*. New York: Taylor & Francis Group, LLC.
- 10- Zahedi, M., Khezrnejad, A. (2013). *Modernization and the process of changing values in the field of family*, Iranian Journal of Sociology, Volume 14, Number 1.
- 11- Inglehart, Ronald (2000) *Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic and Political Change in 43 Societies*. Princeton: Princeton University Press.
- 12- Borhosseinbeigi, M.(2004). *Investigating the relationship between the internet and the value between the two generation*, Master

- Thesis in Sociology, Faculty of Social Sciences, Tehran.
- 13- Tavakoli, M.(2009). *Values, concepts and research tools Nos15 and 14*.
- 14- Mohammadpour, A. (2013). *Qualitative research method: Logic and design in qualitative methodology*, Volume 1, Tehran.
- 15- Creswell, J. W. (2003) *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*, Second Edition, Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- 16- Strauss and Corbin(1998) *Basic of Qualitative Research*, London: Sage Publication
- 17- Smith, Tom W.(2004). *The generation gap revisited. Network on transitions to adulthood and policy brief, issue 5*.
- 18- Neuman, lobert(2006) *Social Research Methods: Quantitative and Qualitative Approaches*, Thierd Edition. London: Alln and Bacon.
- 19- Vitali, Agnese & et al. (2008) "Preference Theory and Low Fertility: A Comparative Perspective" *Euopean Demographic Research papers*.
- 20- Giddens, A.(2013). *Modernity and personalization: Society and Personal Identity in the New Age*, translated by Nasser Mofaghian, Tehran: Ney publishing.
- 21- Kafashi, M.(2009). *Investigating the Impact of the Internet on Family Values*, Social Research Quarterly, Second year, No.3
- 22- Donoghoe, M. C. et al (2003). *Life-style Factors and Social Circumstances of Syring Sharing in Injecting Drug Users*, British Journal of Addiction.
- 23- Veblen, T.(2010). *Economic theory of women clothing*, translated by Mohammad Reza Taheri, bi-monthly Surah Andisheh, vol.14.
- 24- saraei, H. (2007). *Continuity and change of family in the context of demographic*

- transition, Letter of the Iranian Demographic Association, No.2.
- 25- Ghaffari, GH.(2016). National Survey of Values and Attitudes Third Wave, Ministry of Culture and Islamic Guidance, Fall.
- 26- Lahasaeizadeh, A. ,Abdollahi, A.(2002). Sociology of the Third World. Shiraz:Navid.
- 27- Mcquail, D.(2003). An Introduction to the Theory of Mass Communication, translated by Parviz Ejlali, Tehran: Ministry of Culture and Islamic Guidance, Center for Media Studies and Research.
- 28- Safiri, Kh. (2009). Qualitative research method, Tehran: Pouya Payam Publishing, second edition.
- 29- Abdi, A.(2014). Introduction to Research in Family Sociology in Iran, Tehran: Ney.
- 30- Rafipour, F.(2000). Development and Contradiction, Tehran: Shahid Beheshti Publishing Center.
- 31- Sadeghi, R., Rezaei, M. , Partovi, L. (2011). Tradition, Modernization, and the

- Family: A Study of Family Continuity and change in Tribal Communities, Women Research Quarterly, Volume 7, Issue 4.
- 32- Sheikhi, M.(2001). Sociology of Women and Family, Tehran: Anteshar Co.
- 33- Inglehart, R. (2000) Modernization and Postmodernization: Cultural,Economic and Political Change in 43 Societies. Princeton: Princeton University Press.